

การค้าโคและกระบือของประเทศไทย

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ว่า การเลี้ยงโคและกระบือในประเทศไทยเป็นแบบสวนครัวหลังบ้าน (Subsistence farming) เป็นส่วนใหญ่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเลี้ยงไว้ใช้งานในไร่นา สำหรับโคและกระบือที่ซื้อขายกันในตลาดนั้น เกือบทั้งหมดเป็นโคและกระบือที่หมดอายุใช้งานแล้ว จะมีโคและกระบือที่อยู่ในวัยทำงานบ้างก็เป็นส่วนน้อย ส่วนผู้ที่ซื้อนั้นจะซื้อด้วยวัตถุประสงค์ต่าง กันดังนี้ (๑) เกษตรกรบางส่วนซื้อเพื่อเตรียมไว้ใช้งานในฤดูเพาะปลูกถัดไป (๒) พ่อค้าซื้อไปขายเป็นโคกระบือเนื้อเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศ และ (๓) พ่อค้าซื้อเพื่อส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ

๓.๑ ความหมายของ "ตลาด (market) " และ "การตลาด (marketing) "

โดยทั่วไปมักจะเข้าใจกันว่า "ตลาดและการตลาด" มีความหมายคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกัน ความหมายที่ใช้กันแพร่หลายของ "ตลาด" สรุปได้ดังนี้^๑

๓.๑.๑ หมายถึง สถานที่ซื้อขายหรือแหล่งซื้อสินค้า

๓.๑.๒ หมายถึง ภาวะการซื้อขายหรือภาวะเศรษฐกิจการค้าทั่วไป เช่น ตลาด

ชบเซา

^๑ความหมายต่างๆ เหล่านี้ ดูรายละเอียดจากพจนานุกรมฉบับเวบสเตอร์ (Webster); Frederick V. Waugh (editor), Readings on Agricultural Marketings (Ames : The Iowa State College Press, 1954), pp. 4-5.

และ ไสภภี ทองปาน, การตลาดสินค้าเกษตรกรรมเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๖.

๓.๑.๓ หมายถึง ลักษณะการซื้อขายของสินค้าอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น ตลาดข้าว ตลาดปศุสัตว์

๓.๑.๔ หมายถึง ลักษณะการดำเนินงานของพ่อค้าคนกลางหรือของระบบการตลาด เช่น ตลาดไม่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาความหมายต่างๆ ของตลาดแล้วอาจสรุปได้ว่า ตลาดหมายถึงลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่องสถานที่ ทำการซื้อขายหรือบริเวณที่ทำการซื้อขาย หรือกลุ่มคนที่ทำการซื้อขาย หรือหมายถึงสินค้าที่ทำการซื้อขาย หรือหมายถึงระยะเวลาที่ตกลงซื้อขาย

แต่ตามความหมายของนักเศรษฐศาสตร์ ได้ให้คำจำกัดความของ "ตลาด" และ "การตลาด" แตกต่างกัน กล่าวคือ ตลาดหมายถึงบริเวณที่การเสนอซื้อและการเสนอขายเป็นผู้กำหนดราคา และมีราคาเท่ากันหรือราคาเดียวกัน ซึ่งได้อธิบายว่าไม่ควรพิจารณาในแง่ของบริเวณแห่งใดแห่งหนึ่ง แต่ควรพิจารณาในแง่ของผู้ซื้อและผู้ขาย (อาจเป็นคนเดียวกันหรือกลุ่มก็ได้) เพราะผู้ซื้อและผู้ขาย เป็นผู้พิจารณากำหนดราคา^๑

นอกจากพิจารณาความหมายของตลาดตามหลักที่กล่าวมาแล้ว เราอาจพิจารณาจากหลักอื่นได้อีก กล่าวคือ พิจารณาจากหน้าที่ของการตลาดในแต่ละลักษณะท้องที่ (geographical structure) โดยพิจารณาว่าหน้าที่ของการตลาดเกี่ยวกับการรวบรวมสินค้าจากผู้ผลิตแต่ละคนในท้องที่ แล้วก็ผ่านสินค้าไปยังตลาดในท้องที่ ตลาดในอำเภอหรือจังหวัด แล้วก็รวบรวมต่อไปยังตลาดที่เป็นศูนย์กลางขั้นสุดท้าย แล้วจึงจำหน่ายแจกไปยังผู้บริโภคจากหน้าที่ที่กล่าวข้างต้น เราก็สามารถที่จะแสดงตำแหน่งที่ตั้งของตลาดแต่ละจุดได้ (market area maps) เส้นแสดงอาณาเขตของตลาดแต่ละแห่งอาจจะซ้ำกันบ้าง เพราะเกษตรกรหรือพ่อค้าบางรายในแต่ละจุดอาจทำธุรกิจในอีกตลาดหนึ่งได้หรือหลายๆ ตลาดก็ได้ แต่ก็พอจะทราบถึงตลาดในแต่ละจุดได้ นอกจากนี้

^๑Geoffrey S. Shepherd, Marketing Farm Products : Economic Analysis (Ames : The Iowa State University Press, 1965), pp. 17-18.

อาจจะแสดงด้วยปริมาณสินค้า เคลื่อนย้ายเข้าออกในแต่ละจุดหรือแสดงด้วยราคาในแต่ละจุดก็ได้^๑

ส่วนคำว่า "การตลาด (marketing)" มีความหมายกว้างกว่าคำว่าตลาด ซึ่งจะครอบคลุมถึงธุรกิจทุกชนิดที่จำเป็นในการ เคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค ดังนั้น ความหมายส่วนมากจึงมักอธิบายว่า^๒

๓.๑.๕ การตลาดหมายถึง การดำเนินงานของธุรกิจทุกชนิดที่เกี่ยวข้องใน การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการจากแหล่งผลิตแรกไปถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือ

๓.๑.๖ การตลาดหมายถึง การให้บริการต่างๆ หลังจากที่มีผู้ผลิตขายสินค้า จนกระทั่งถึงผู้บริโภคซื้อ หรือ

๓.๑.๗ การตลาดหมายถึง การดำเนินงานทุกชนิดและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ ดังกล่าว หรือ

๓.๑.๘ การตลาดหมายรวมถึงการจัดรูปหน่วยงาน วิธีการใช้ และวิธีปฏิบัติ ที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายสินค้าและกรรมสิทธิ์

จากความหมายต่างๆ เหล่านี้ พอที่จะสรุปได้ว่า การตลาดหมายถึง กิจกรรมทุก ชนิด (รวมทั้งผู้ทำกิจกรรมเหล่านั้น) ที่จำเป็นต้องมีการเคลื่อนย้ายสินค้าจากผู้ผลิตไป ถึงผู้บริโภค

^๑โสภณ ทองปาน การตลาดสินค้าเกษตรกรรมเบื้องต้น, หน้า ๔๗.

^๒สรุปความหมายจาก R.L. Kohls and W. Advid Downey, Marketing of Agricultural Products (New York : Macmillan Co., 1971), pp. 8-9. : Frederick V. Waugh, op.cit., pp.4-5. และ โสภณ ทองปาน เรื่องเดิม, หน้า ๗.

๓.๒ สภาพทั่วไป ของการค้าโคและกระบือ

การค้าโคและกระบือก็เช่นเดียวกับการค้าสินค้าเกษตรกรรมอื่นๆ ไม่มีระบบและระเบียบที่แน่นอนและเหมาะสม ลักษณะของตลาดและพ่อค้าในจังหวัดต่างๆ จึงค่อนข้างสับสนและแตกต่างกัน พ่อค้าที่ดำเนินการซื้อขายในตลาดโดยเฉพาะพ่อค้าที่อยู่ในตลาดชนบทหรือในแหล่งผลิตมักทำการค้าไม่แน่นอน บางปีก็ค้า บางปีก็เลิกค้า แล้วแต่ในช่วงเวลาใดจะสะดวกและให้กำไรมาก ทั้งนี้ เพราะระบบการตลาดยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่มาก เช่น การขนส่ง ข่าวดาสน์ การตลาด และบริการอื่นๆ พ่อค้าในท้องที่หนึ่งๆ จึงทำการค้าแตกต่างกันและไม่ค่อยคำนึงถึงหลักเกณฑ์อะไรมากนัก เมื่อเห็นลู่ทางว่าค้าอะไรก็จะให้กำไรมากที่สุดก็ทำการค้าสินค้านั้นๆ ด้วยเหตุนี้ เป็นผลให้ประเภทของตลาดและพ่อค้าค่อนข้างสับสน

๓.๒.๑ ประเภทของตลาด การแบ่งประเภทของตลาดในที่นี้ จัดแบ่งโดยการให้ความหมายของตลาดตามธุรกิจการซื้อขายในแต่ละระดับ โดยเริ่มพิจารณาจากจุดที่ผู้ผลิตขายโคและกระบือ แล้วติดตามการเคลื่อนย้ายไปยังตลาดแต่ละระดับ จนถึงตลาดภาคกลางหรือตลาดรวม แล้วพิจารณาจากตลาดรวมว่าสินค้าเคลื่อนย้ายไปสู่ผู้บริโภคอย่างไร ซึ่งอาจแบ่งประเภทของตลาดได้ดังนี้

๓.๒.๑.๑ ตลาดในชนบทหรือตลาดท้องถิ่น (Local Grower's Market)

ตลาดชนิดนี้ไม่จำเป็นต้องมีสถานที่ซื้อขายอยู่ ณ จุดใดจุดหนึ่งหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง แต่เป็นตลาดที่ทำการซื้อขายปศุสัตว์ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ตามหมู่บ้านที่เป็นแหล่งผลิตหรือใกล้กับแหล่งผลิต เป็นตลาดที่รวบรวมปศุสัตว์เป็นระดับแรก สถานที่ทำการติดต่อซื้อขายมักจะทำกันที่ไร่นาที่บ้านผู้ขายหรือที่บ้านผู้ซื้อ มีขนาดการติดต่อซื้อขายจำกัด และจำนวนปศุสัตว์ที่พ่อค้าแต่ละรายซื้อขายกันมีจำนวนน้อย เมื่อซื้อได้แล้วก็ขายให้พ่อค้าอื่นๆ ต่อไป

๓.๒.๑.๒ ตลาดรวมท้องถิ่น (Assembly Whole sale Market)

ตลาดชนิดนี้ส่วนใหญ่จะทำการซื้อขายปศุสัตว์จากตลาดท้องถิ่นที่เป็นหลัก แล้วจึงขายต่อไปยังตลาดอื่นๆ เป็นตลาดที่มักจะมีสถานที่ซื้อขายแน่นอน ปกติมักจะมีอยู่ในศูนย์รวมของการขนส่ง

ที่สำคัญๆ ของจังหวัด และมักจะอยู่ในเขตเทศบาลหรือแหล่งชุมชน ขนาดของตลาดกว้างขวางและปริมาณการซื้อขายมีจำนวนมาก ในตลาดจะมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการซื้อขาย และมีอิทธิพลทางด้านราคาและการเงินเหนือตลาดท้องถิ่น

๓.๒.๑.๓ ตลาดปลายทาง (Terminal Market) โดยทั่วไปหมายถึง

ถึงตลาดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตลาดกลางรวบรวมปศุสัตว์จากตลาดท้องถิ่นและตลาดรวมท้องถิ่น เพื่อส่งไปจำหน่ายยังจังหวัดอื่นๆ หรือส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ แต่ถ้าพิจารณาโดยละเอียดแล้ว ตลาดนี้ยังหมายถึงตลาดที่ขายผลผลิตให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง และเป็นตลาดที่ขายผลผลิตให้แก่โรงงานแปรรูปเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในรูปลักษณะอย่างอื่น เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคบางกลุ่ม

๓.๒.๒ ประเภทของพ่อค้า ในตลาดประเภทต่างๆ ทุกชั้นทุกระดับจะมีพ่อค้าคนกลางหลายประเภท ทำการรวบรวมผลผลิตเป็นขั้นๆ ชั่วๆ จากเกษตรกรจนถึงผู้บริโภค ซึ่งโดยทั่วไปพ่อค้าจะแยกประเภทของพ่อค้าคนกลางออกได้ดังนี้

๓.๒.๒.๑ พ่อค้าในตลาดชนบทหรือตลาดท้องถิ่น พ่อค้าในตลาดนี้มีอยู่หลายชนิด เช่น พ่อค้าเร่หรือพ่อค้าจร พ่อค้าชั่วคราว พ่อค้าประจำหมู่บ้านหรือประจำตำบล พ่อค้านายหน้า หรือตัวแทนในหมู่บ้าน เป็นต้น พ่อค้าเหล่านี้จะซื้อโคและกระบือจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโดยตรง แล้วขายต่อให้พ่อค้าคนกลางอื่นๆ ในการแบ่งชั้นคุณภาพของโคและกระบือก็ใช้วิธีง่ายๆ เช่น ใช้สายตาหรือมือสัมผัส หรือซื้อคจะรวมกันไป ไม่มีการตีราคาปศุสัตว์ตามคุณภาพอย่างแท้จริง โดยที่พ่อค้าประเภทนี้ใกล้ชิดกับเกษตรกรมาก จึงปรากฏอยู่เสมอว่า มักเป็นนายทุนให้เกษตรกรกู้เงินไปลงทุนและแจ้งข่าวข่าวสารการตลาดให้แก่เกษตรกรด้วย

๓.๒.๒.๒. พ่อค้าในตลาดรวมท้องถิ่น พ่อค้าในตลาดนี้แบ่งออกได้หลายชนิด เช่น พ่อค้าขายส่ง โรงงานแปรรูป พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า พ่อค้าขายปลีก เป็นต้น พ่อค้าเหล่านี้จะรับซื้อปศุสัตว์จากตลาดท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ มีสถานที่ดำเนินการค้าแน่นอน มีทุนดำเนินการมาก ปริมาณที่ทำการค้าก็มากด้วย ปกติจะช่วยเหลือทางการเงินและให้บริการข่าวสารการตลาดแก่พ่อค้าในตลาดท้องถิ่น เมื่อรวบรวมปศุสัตว์ได้มากพอสมควรแล้ว ก็จะส่งไปจำหน่ายที่ตลาดปลายทางหรือขายให้พ่อค้าส่งออกไป

๓.๒.๒.๓ พ่อค้าในตลาดปลายทาง อาจแบ่งออกได้หลายชนิด เช่นกัน เช่น พ่อค้าขายส่ง ซึ่งจะรับซื้อปศุสัตว์ จากตลาดรวมทั้งสิ้นแล้วขายต่อให้พ่อค้าขายปลีกหรือพ่อค้าส่งออก, พ่อค้าส่งออกได้แก่ พ่อค้าที่รับซื้อปศุสัตว์แล้วส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศ, นายหน้าหรือตัวแทน ได้แก่ พ่อค้าที่ทำการติดต่อขายปศุสัตว์ให้แก่พ่อค้าในตลาดรวมทั้งสิ้นกับพ่อค้าส่งออก, และพ่อค้าขายปลีกหมายถึง พ่อค้าที่รับซื้อปศุสัตว์จากพ่อค้าต่างๆ แล้วขายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง

ในทางปฏิบัติแล้ว ลักษณะตลาดจะเปลี่ยนแปลงไป เมื่อปริมาณการผลิตสินค้าชนิดนั้นๆ เพิ่มขึ้น เมื่อการคมนาคมขนส่งสะดวกขึ้น และชุมชนนั้นๆ ขยายตัวมากขึ้น ตลาดรวมในท้องถิ่นก็จะกลายเป็นตลาดใหญ่ ปริมาณธุรกิจขนาด เล็กที่พ่อค้าทำอยู่เดิมก็เพิ่มมากขึ้น กลายเป็นแหล่งซื้อขายสำหรับสินค้าชนิดนั้นๆ ขึ้นมา ลักษณะธุรกิจของตลาดและของพ่อค้าก็ค่อยขยายตัวจากระดับท้องถิ่น (Local) มาเป็นระดับท้องถิ่น (region) มากขึ้น หรือมีฉะนั้น ตลาดระดับท้องถิ่นก็ขายสินค้าต่อให้แก่ตลาดรวมปลายทางโดยตรง ในเมื่อความสำคัญของตลาดเปลี่ยนแปลงแล้ว บทบาทของพ่อค้าในแต่ละภาคก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย^๑

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่า การค้าสัตว์ในภาคเหนือในปัจจุบันนิยมทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกันในตลาดอีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า "ตลาดนัด ไร่-ควาย" มักจะอยู่ตามหมู่บ้านหรือตำบลใหญ่ๆ ซึ่งจะมีการกำหนดไว้ว่าจะเปิดตลาดนัดที่ใด และวันใด ในหนึ่งสัปดาห์ เมื่อถึงวันนั้นแล้วก็นำ โค-กระบือ มายังตลาดนัดและทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนกัน โดยทั่วไปแล้วตลาดนัดประเภทนี้มักจะตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการคมนาคมสะดวกและใกล้กับชุมชน ตามความนิยมแล้วส่วนใหญ่ตลาดนัดมักจะเปิดอาทิตย์ละครั้ง ตลาดนัด ไร่-ควายแบบนี้กำลังเป็นที่นิยมกันมาก จึงมีการจัดเพิ่มขึ้นในแหล่งต่างๆ กระจายกันออกไป จนบางแหล่งมีการนำเอาสินค้าอื่นๆ ไปตั้งขายด้วย เช่น อาหาร และเครื่องคั้น ผลิตภัณฑ์ไร่

^๑ ไสภัญ ทองปาน เรื่องเดิม, หน้า ๕๑.

รวมทั้ง รถจักรยาน มีด ขวาน และอื่นๆ^๑ ช่วงระยะที่มีการนำโคและกระบือไปทำการ
ซื้อขายแลกเปลี่ยนในตลาดนัดมากที่สุดก็ต่อหลังจากหมดฤดูการไถนา เพื่อเตรียมดินปลูก
ข้าวแล้ว ซึ่งปกติจะเป็นปลายเดือนมิถุนายนและต้นเดือนกรกฎาคม ของทุกปี^๒

๓.๓ การขนส่งโคและกระบือ

การขนส่ง เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการดำเนินงานด้านการตลาด ซึ่งการ
ดำเนินงานด้านการตลาด เป็นสิ่งสำคัญที่จะก่อให้เกิดการค้าขึ้น การขนส่งจึงมีความสำคัญ
ต่อการพัฒนาการเศรษฐกิจ ฉะนั้น การที่จะทำให้เกิดการค้าโคและกระบือขึ้น ก็ต้อง
อาศัยการขนส่งเคลื่อนย้ายโคและกระบือจาก เกษตรกรผู้เลี้ยงไปยังผู้ที่ต้องการหรือผู้บริโภค
ระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพสูงจะช่วยขยายขอบเขตของตลาดได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ซึ่ง
จะเป็นผลให้มีการผลิตสินค้าต่างๆ เพิ่มขึ้น ระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพหมายถึง บริการ
ขนส่งที่สามารถอำนวยความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด และปลอดภัย การขนส่งโคและกระบือ
มีชีวิตจาก เกษตรกรผู้เลี้ยงไปยังผู้ที่ต้องการจะซื้อ มีหลายวิธี แต่ละวิธีก็เหมาะสมสำหรับ
แต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ

๓.๓.๑ การขนส่งทางน้ำ สมัยก่อนการคมนาคมทางน้ำนับว่ามีบทบาทสำคัญมาก
ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนไทย ซึ่งจะเห็นได้จากการขุดคลองต่างๆ อย่างมาก
มาย การขนส่งสินค้าต่างๆ จึงได้กระทำกันทางเรือ แม้การขนส่งทางน้ำจะล่าช้าและไม่ค่อย
ปลอดภัยก็ตาม แต่การขนส่งโคและกระบือจากจังหวัดที่อยู่ติดกับแม่น้ำนั้น การขนส่งทางน้ำ
จะสะดวกยิ่งกว่าการขนส่งโดยทางอื่น เช่น อยุธยา นครสวรรค์ พิจิตร เป็นต้น ปัจจุบัน

^๑ กองเศรษฐกิจการเกษตร, การตลาดสินค้าเกษตรกรรมและปศุสัตว์ในภาคเหนือ
ของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและการ
ซื้อแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๔) หน้า ๑๓-๑๔.

^๒ Phaitoon Hathamart, Somkit Tugsinavisutti and Churun
Dayananda, Livestock Marketing System in Thailand (Kasetsart University,
1976), p.56.

การคมนาคมขนส่งทางรถไฟและรถยนต์เจริญขึ้น เป็นอย่างมาก การขนส่งทางน้ำจึงหมด
ความสำคัญไป

๓.๓.๒ การขนส่งโดยวิธีการไต่ถนน โคนและกระบือ เป็นสินค้าที่กินเนื้อที่
บรรทุก(Bulky) มีน้ำหนักและปริมาณมาก ซึ่งทำให้การขนส่งประสบกับความยุ่งยาก
และเสียค่าใช้จ่ายสูง การขนส่งโคนและกระบือโดยวิธีการไต่ถนนจึงยังคงมีความสำคัญ
อยู่เช่นเดิม เมื่อมีการซื้อขายในท้องถิ่นเดียวกันหรือท้องถิ่นใกล้เคียงกันนั้น ส่วนใหญ่
มักจะขนส่งโคนและกระบือโดยการไต่ถนน แม้แต่การขนส่งไปสู่ตลาดในระหว่างจังหวัด
ต่างๆ ก็ยังคงใช้วิธีการไต่ถนนเช่นกัน การไต่ถนนมักจะกระทำกันในฤดูแล้ง จากสถิติ
จำนวนโคนและกระบือจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือลงมาจำหน่ายในท้องที่
จังหวัดภาคกลางในช่วงปี ๒๕๑๔-๒๕๑๘ ปรากฏว่า มีการขนส่งโคนและกระบือโดยวิธีการ
ไต่ถนนมาก เป็นอันดับที่สองรองจากการขนส่งโดยทางรถยนต์ คือเฉลี่ยร้อยละ ๓๖ และ
๒๕ ตามลำดับ (ตารางที่ ๕ และ ๖) อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่ง การ
ค้ากระบือของพ่อค้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ว่าจะเป็นการนำกระบือไปจำหน่ายใน
จังหวัดต่างๆ ของภาคเดียวกัน หรือนำไปจำหน่ายในจังหวัดต่างๆ ของภาคกลางและภาค
ตะวันออกเฉียงใต้ก็ตาม มักจะนำกระบือไปจำหน่ายโดยวิธีการไต่ถนนเป็นส่วนมาก การไต่ถนน
กระบือจะอยู่ในระหว่างเดือนเมษายนถึงกรกฎาคม ของทุกๆ ปี และไต่ถนนกันไปเป็นฝูงๆ
ฝูงหนึ่งๆ จำนวนตั้งแต่ ๒๐๐-๑,๐๐๐ ตัว ส่วนใหญ่นำไปขายในจังหวัดต่างๆ ของภาค
กลาง^๑

๓.๓.๓. การขนส่งทางรถไฟ ปัจจุบันการขนส่งโคนและกระบือทางรถไฟจาก
ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือลงมาจำหน่ายในท้องที่จังหวัดภาคกลางนั้น ได้ลด

^๑ กองเศรษฐกิจการเกษตร, รายงานการศึกษาเรื่องภาวะตลาดและราคาผลิต
ผล เกษตรกรรมและปศุสัตว์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๗
(พระนคร : โรงพิมพ์สหกรณ์ขายส่งแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๑), หน้า ๑๗.

ความสำคัญลงอย่างมาก กล่าวคือ การขนส่งโคและกระบือทางรถไฟได้ลดลงจากร้อยละ ๓๓ และ ๖ ของจำนวนโคและกระบือที่นำมาจำหน่ายในจังหวัดภาคกลางทั้งหมดในปี ๒๕๑๔ ตามลำดับ เหลือเพียงร้อยละ ๖ และ ๔ ในปี ๒๕๑๘ ตามลำดับ(ตารางที่ ๕ และ ๖) แต่อย่างไรก็ตาม การขนส่งทางรถไฟระหว่างจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ยังคงมีความสำคัญ ทั้งนี้ เนื่องจากการคมนาคมและขนส่งทางรถยนต์ในภาคใต้ไม่สะดวกและรวดเร็ว เหมือนกับภาคอื่นๆ และปริมาณการผลิตโคและกระบือในภาคใต้มีพอเพียงที่จะใช้บริโภค ประกอบกับมีท่าสำหรับส่งสัตว์ออกไปจำหน่ายต่างประเทศอีกด้วย การค้าโคและกระบือในภาคใต้จึงแยกออกจากการค้าในภาคอื่น และตลาดกรุงเทพมหานคร

๓.๓.๔ การขนส่งทางรถยนต์ การบริการขนส่งด้วยรถยนต์นั้น ได้ขยายตัวขึ้นตามลำดับ เนื่องจากเส้นทางคมนาคมมีมากและดีขึ้น ประกอบกับผู้ประกอบการขนส่งสามารถซื้อรถยนต์บรรทุกด้วยระบบเงินผ่อนได้ง่ายขึ้น ปริมาณรถยนต์บรรทุกจึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การขนส่งโคและกระบือด้วยรถยนต์ระหว่างจังหวัดต่างๆ (ยกเว้นภาคใต้) จึงได้ขยายตัวขึ้นแทนการขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางรถยนต์มีความคล่องตัวสูงกว่าทางรถไฟ เพราะรถยนต์สามารถเข้าไปในท้องที่ต่างๆ บางฤดูได้แทบทุกแห่ง แม้จะไม่มีทางหลวงและถนนถาวร และเป็นการขนส่งรวดเร็ว ถึงมือผู้ต้องการโดยไม่ต้องทำการขนถ่ายบ่อยๆ ซึ่งอาจจะกระทบกระเทือนต่อน้ำหนักสัตว์ได้ นอกจากนี้ระเบียบการขนส่งก็ไม่ยุ่งเหยิงเหมือนการขนส่งทางรถไฟ และอัตราค่าขนส่งก็ค่อนข้างได้ ด้วยเหตุนี้พ่อค้าจึงนิยมขนส่งโคและกระบือทางรถยนต์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากตารางที่ ๕ และ ๖ แสดงให้เห็นว่า ในช่วงระยะปี ๒๕๑๔-๒๕๑๘ พ่อค้าขนส่งโคและกระบือจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำลงมาจำหน่ายในท้องที่จังหวัดภาคกลางด้วยรถยนต์มากกว่าวิธีการอื่นๆ คือเฉลี่ยร้อยละ ๔๗ และ ๗๐ ของจำนวนโคและกระบือที่นำมาจำหน่ายในภาคกลางทั้งหมด ตามลำดับ

๓.๔ ราคาโคและกระบือ

ในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันเสรี ราคาสินค้าก็จะมีบทบาทสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นตัวแสดง (indicator) ที่ไปกระตุ้นก่อให้เกิดการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ผู้ผลิต

ตารางที่ ๕

จำนวนและสัดส่วนของโคจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นำลงมาจำหน่ายในท้องที่จังหวัดภาคกลางโดยวิธีการต่างๆ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๘

ปี พ.ศ.	รถไฟ		รถยนต์		โล่ต้อน		รวมทั้งหมด	
	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)
๒๕๑๕	๒๙,๕๖๔	๓๓.๕๓	๓๐,๘๓๔	๓๕.๘๗	๒๘,๐๓๖	๓๑.๗๐	๘๘,๔๓๐	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๕	๒๙,๕๖๔	๑๗.๒๓	๗๙,๔๘๖	๕๖.๓๓	๖๒,๕๑๑	๓๖.๔๔	๑๗๑,๕๖๑	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๖	๓๒,๒๓๔	๑๔.๘๘	๑๐๙,๑๑๗	๕๐.๓๕	๗๕,๓๖๐	๓๔.๗๗	๒๑๖,๗๑๑	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๗	๑๖,๒๓๔	๙.๕๓	๙๐,๔๐๗	๕๒.๕๑	๖๕,๕๒๘	๓๘.๐๖	๑๗๒,๑๖๙	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๘	๘,๕๐๖	๖.๗๑	๖๗,๗๓๙	๕๓.๔๔	๕๐,๕๒๒	๓๙.๘๕	๑๒๖,๗๖๗	๑๐๐.๐๐
เฉลี่ย		๑๖.๓๔		๕๗.๕๐		๓๖.๑๖		๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมปศุสัตว์

ตารางที่ ๖

จำนวนและสัดส่วนของกระบือจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นำลงมาจำหน่ายในท้องที่จังหวัดภาคกลางโดยวิธีการต่างๆ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๘

ปี พ.ศ.	รถไฟ		รถยนต์		โล่ต้อน		รวมทั้งหมด	
	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)	จำนวนตัว	สัดส่วน (%)
๒๕๑๔	๘,๓๐๒	๕.๘๕	๙๕,๔๗๒	๖๘.๔๐	๓๕,๘๐๘	๒๕.๖๕	๑๓๙,๕๘๒	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๕	๖,๒๔๙	๓.๕๗	๑๒๓,๖๕๐	๗๐.๖๖	๔๕,๑๐๖	๒๕.๗๗	๑๗๕,๐๐๕	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๖	๓,๘๑๖	๒.๒๑	๑๓๐,๔๘๗	๗๕.๔๗	๓๘,๖๐๓	๒๒.๓๒	๑๗๒,๙๐๖	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๗	๗,๕๕๕	๔.๘๓	๑๐๗,๓๗๙	๖๘.๘๖	๓๘,๕๕๒	๒๕.๑๑	๑๕๓,๔๘๖	๑๐๐.๐๐
๒๕๑๘	๔,๙๐๔	๔.๑๑	๘๑,๓๒๒	๖๘.๑๕	๓๐,๐๙๙	๒๗.๗๔	๑๑๖,๓๒๕	๑๐๐.๐๐
เฉลี่ย		๔.๑๕		๗๐.๕๓		๒๕.๓๒		๑๐๐.๐๐

ที่มา : กรมปศุสัตว์

จะอาศัยราคาเป็นเครื่องตัดสินใจที่จะผลิตสินค้าอะไร จำนวนเท่าใด และจะผลิตอย่างไร (ใช้ปัจจัยการผลิตอะไร และใช้ปัจจัยแต่ละชนิดเป็นสัดส่วนเท่าไร) นอกจากนี้ราคายังมีประโยชน์ต่อพ่อค้าคนกลางที่จะใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินว่า ควรจะซื้อสินค้าอะไร แล้วนำไปขายที่ไหน ในระยะเวลาใด และในรูปร่างอย่างไร สำหรับด้านผู้บริโภค ราคาก็จะทำหน้าที่จัดสรรสินค้าให้แก่ผู้บริโภค โดยราคาเป็นตัวกำหนดว่าผู้บริโภคควรจะซื้อสินค้าอะไร และซื้อเป็นจำนวนเท่าใด

๓.๔.๑ การแบ่งชั้นและคุณภาพของโค-กระบือ การที่ต้องกำหนดชั้นและคุณภาพก็เพื่อประโยชน์ในการตั้งราคาให้เหมาะสมและยุติธรรมแก่ทั้งผู้ผลิต พ่อค้าคนกลาง และผู้บริโภค ซึ่งจะก่อให้เกิดความสะดวก ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย แต่การแบ่งชั้นและคุณภาพของโค-กระบือ ในขณะนี้ไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เพียงแต่พ่อค้าจัดแบ่งกันเอง เพื่อเป็นแนวทางในการตีราคาโคและกระบือ แต่โดยปกติแล้วหลักเกณฑ์ในการแบ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งจะแบ่งตาม^๑

๓.๔.๑.๑ น้ำหนัก ประกอบด้วย โคกระบือขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก กล่าวคือ โคขนาดเล็กจะหนักโดยเฉลี่ยประมาณไม่เกิน ๒๕๐ กก. ขนาดกลางจะหนัก โดยเฉลี่ยประมาณ ๒๕๐-๓๕๐ กก. ขนาดใหญ่จะหนักโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๕๐ กก. ขึ้นไป ส่วนกระบือขนาดเล็กจะหนักโดยเฉลี่ยประมาณไม่เกิน ๓๐๐ กก. ขนาดกลางจะหนักโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐๐-๔๕๐ กก. ขนาดใหญ่จะหนักโดยเฉลี่ยประมาณ ๔๕๐ กก. ขึ้นไป

๓.๔.๑.๒ เพศ โดยปกติถ้าเป็นตัวผู้จะได้ราคาสูงกว่า เพราะใช้งานได้ดีกว่า

๓.๔.๑.๓ ลักษณะ เช่น อ้วนหรือผอม ลักษณะขา ตา หาง และความสวยความไม่สวย เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ในการซื้อขายกันจริงๆ การแข่งขันและคุณภาพของโคกระบือของพ่อค้าแต่ละคนจะแตกต่างกัน เช่น โคกระบือขนาดเล็กของคนหนึ่ง อาจจะหมายถึงโคกระบือขนาดกลางของอีกคนหนึ่ง และโคกระบือขนาดกลางของคนหนึ่ง อาจจะหมายถึงโคกระบือขนาดใหญ่ของอีกคนหนึ่ง เป็นต้น ทั้งนี้ เนื่องจากไม่มีการวางกฎเกณฑ์ตายตัวในการแข่งขันและคุณภาพของโคกระบือ ซึ่งพ่อค้าส่วนมากอาศัยสายตาและประสบการณ์ในการซื้อขายส่วนใหญ่มักจะไม่มีเครื่องชั่งน้ำหนักสัตว์ แต่จะใช้วิธีการกะประมาณน้ำหนักสัตว์ด้วยสายตาโดยอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ ประกอบกับการดูลักษณะของสัตว์ด้วย หากสัตว์มีน้ำหนักดี รูปร่างสวยงาม ราคา ก็จะสูง โคกระบือที่มีลักษณะดีและสวยงาม พ่อค้าจะซื้อไปขายต่อให้เกษตรกรผู้ต้องการสัตว์ใช้งาน หากซื้อไปเพื่อส่งโรงฆ่าสัตว์ก็จะประมาณการให้เนื้อ ซึ่งอัตราการให้เนื้อแตกต่างกันไปแล้วแต่น้ำหนัก ขนาด และโครงร่างของสัตว์ ส่วนการตีราคาโคและกระบือใช้วิธีการเหมาเป็นตัว โดยอาศัยราคาขายส่งและราคาขายปลีกในตลาดกรุงเทพฯ เป็นหลัก^๑ และการซื้อขายก็ไม่นิยมทำสัญญา แต่ตกลงซื้อขายโดยปากเปล่า

๓.๔.๒ ความเคลื่อนไหวของราคาโคและกระบือ ดังได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๓.๒.๑ ว่าตลาดโคและกระบือมี ๓ ระดับ คือ ตลาดท้องถิ่น ตลาดรวมท้องถิ่น และตลาดปลายทางหรือตลาดขายปลีก ซึ่งราคาโคและกระบือจะถูกกำหนดขึ้นโดยตลาดทุกระดับ แต่การกำหนดราคาในตลาดประเภทต่างๆ จะมีความเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ ซึ่งตลาดปลายทาง(กรุงเทพฯ) จะเป็นผู้นำทางราคาที่สำคัญที่สุด(Price leader) ความเคลื่อนไหวของราคาในตลาดกรุงเทพฯ ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคล้ายๆ กัน ของราคาในตลาดประเภทอื่นๆ ด้วย แต่จะทิ้งช่วงเวลาต่างกัน (Time lag) เนื่องจากเครื่องมือบริการข่าวสารด้านการตลาดไม่สมบูรณ์ที่จะเอื้ออำนวยให้ออกาสแก่ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายได้รับข่าวสารเกี่ยวกับปริมาณและราคาที่จะซื้อขายได้เท่าเทียมกัน ซึ่งทำให้เกษตรกรเสียเปรียบในด้านการค้า

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓.

๓.๔.๒.๑ ความเคลื่อนไหวของราคาโคและกระบือตามฤดูกาล

ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาล ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการใช้แรงงานโคและกระบือของเกษตรกร มีใช้ขึ้นอยู่กับฤดูกาลผลิตโคและกระบือ เนื่องจากโคและกระบือเกือบทั้งหมดที่เสนอขายในตลาดเป็นโคและกระบือที่เลิกใช้งานในไร่มาแล้ว ในช่วงระยะเวลาเริ่มตั้งแต่ปลูกจนถึง เก็บเกี่ยวข้าวจะเป็นช่วงที่เกษตรกรต้องการใช้แรงงานโคและกระบือมากที่สุด ในช่วงดังกล่าวในแต่ละภาคจะไม่ตรงกัน(ตารางที่ ๗) แต่โดยเฉลี่ยแล้วจะอยู่ในระหว่างเดือนมิถุนายน - ธันวาคม ของทุกปี ซึ่งเป็นระยะที่เกษตรกรเสนอขายโคและกระบือในตลาดน้อยกว่าช่วงอื่น (ตารางที่ ๘) จึงเป็นผลให้ระดับราคาสูงกว่าระยะอื่นๆ

๓.๔.๒.๒ ความเคลื่อนไหวของราคาโคและกระบือเฉลี่ยเป็นรายปี

ความเคลื่อนไหวของราคาขายส่งโคและกระบือในตลาดกรุงเทพฯ ในระยะ ๑๐ ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๑๐-๒๕๑๙) มีแนวโน้มสูงขึ้น จากราคาขายส่งโคและกระบือตัวละ ๑,๔๓๒ และ ๑,๖๖๗ บาท ตามลำดับ ในปี ๒๕๑๐ ได้เพิ่มขึ้นเป็นตัวละ ๔,๒๕๙ และ ๔,๖๔๘ บาท ตามลำดับ ในปี ๒๕๑๙ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๙๗ และ ๑๗๘ แต่ถ้าหากพิจารณาเป็น ๒ ช่วงแล้ว ปรากฏว่า ในระยะ ๕ ปีแรก (พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๑๔) ราคาขายส่งโคและกระบือเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๑๐ และ ๑๑ ต่อปี ตามลำดับ แต่ในช่วง ๕ ปี หลัง (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙) ราคาได้เพิ่มสูงขึ้นในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ ๒๓ และ ๒๔ ต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ ๙)

ส่วนราคาที่เกษตรกรขายได้ในปี ๒๕๑๐ คือโคตัวละ ๑,๓๑๒ บาท กระบือตัวละ ๑,๕๐๗ บาท ราคาได้เพิ่มในปี ๒๕๑๙ เป็นโคตัวละ ๓,๑๒๖ บาท กระบือตัวละ ๓,๗๙๘ บาท หรือราคาโคเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๓๘ กระบือเพิ่มร้อยละ ๑๕๒ ในช่วงปี ๒๕๑๐-๒๕๑๔ ราคาโคที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒ ต่อปี แต่ราคากระบือลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑ ต่อปี และในช่วงปี ๒๕๑๕-๒๕๑๙ ราคาที่ได้รับเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๒๓ และ ๒๗ ต่อปี ตามลำดับ(ตารางที่ ๑๐) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ราคาโคและกระบือที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มสูงขึ้น ในลักษณะเดียวกับราคาขายส่งในตลาด

ตารางที่ ๗

แสดงระยะเวลา เริ่มตั้งแต่ปลูกจนถึง เก็บเกี่ยวข้าวนาปีในภาคต่างๆ

ภาค \ เดือน													
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
เหนือ						←							→
กลาง	→					←							
ตะวันออกเฉียงเหนือ	→				←								
ใต้	→			→				←					

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ ๑๐๒, มีนาคม ๒๕๑๔

ตารางที่ ๘
แสดงรูปแบบการเสนอขายโคและกระบือ
ของเกษตรกรทั่วประเทศ และแยกตามภาคต่างๆ เป็นร้อยละ

เดือน	โค				ทั้งประเทศ	กระบือ				ทั้งประเทศ
	แบ่งตามภาค					แบ่งตามภาค				
	ภาคเหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้		ภาคเหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคใต้	
มกราคม	๑๓.๓๘	๖.๓๗	๑๕.๒๑	๔.๖๖	๑๐.๕๑	๑๑.๕๖	๘.๗๐	๗.๐๓	๑.๐๙	๘.๒๔
กุมภาพันธ์	๑๔.๓๘	๒๐.๘๙	๑๓.๐๓	๔.๑๒	๑๕.๓๔	๑๑.๗๔	๑๕.๐๒	๑๘.๘๓	๑๓.๕๔	๑๕.๐๙
มีนาคม	๑๕.๖๐	๑๘.๐๗	๑๕.๔๘	๑๓.๖๕	๑๖.๓๐	๒๐.๑๙	๒๓.๕๐	๒๙.๔๗	๒๓.๔๗	๒๔.๓๙
เมษายน	๑๐.๔๐	๖.๕๘	๑๖.๑๐	๑๖.๕๙	๑๑.๗๓	๕.๘๙	๘.๖๐	๘.๐๙	๑๒.๔๗	๘.๕๒
พฤษภาคม	๘.๘๔	๑๐.๖๓	๗.๐๗	๑๒.๑๓	๘.๙๔	๑๕.๔๙	๙.๐๒	๕.๖๖	๔.๖๖	๗.๖๔
มิถุนายน	๕.๘๖	๗.๑๘	๓.๕๘	๕.๙๖	๕.๓๐	๕.๒๗	๔.๙๐	๖.๓๒	๒.๓๕	๕.๑๑
กรกฎาคม	๒.๗๖	๓.๓๑	๓.๒๑	๘.๖๗	๓.๖๕	๖.๒๘	๓.๐๔	๓.๗๙	๑๐.๕๐	๓.๗๘
สิงหาคม	๓.๕๔	๑.๙๙	๑.๑๗	๗.๐๔	๒.๑๖	๔.๒๗	๒.๗๐	๒.๙๖	๔.๘๖	๒.๙๘
กันยายน	๓.๕๔	๒.๗๒	๔.๓๔	๖.๗๒	๓.๘๖	๗.๖๐	๕.๑๖	๔.๑๗	๖.๙๐	๕.๒๕
ตุลาคม	๗.๗๔	๔.๔๑	๑.๖๘	๗.๐๔	๓.๖๒	๕.๗๒	๘.๔๐	๔.๕๒	๓.๕๒	๕.๑๗
พฤศจิกายน	๑๐.๑๘	๖.๒๕	๑๐.๘๓	๑๐.๕๐	๙.๐๔	๕.๗๒	๖.๙๐	๕.๐๐	๖.๙๕	๖.๕๐
ธันวาคม	๓.๗๗	๑๑.๖๐	๘.๓๐	๘.๐๒	๙.๑๔	๒.๒๗	๘.๑๐	๕.๒๖	๙.๘๘	๗.๓๓
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, เอกสารเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ ๙๘, มกราคม ๒๕๑๙.

ตารางที่ ๕

ราคาเฉลี่ยรายปีของโคและกระบือในตลาดกรุงเทพมหานคร

ปี ๒๕๑๐-๒๕๑๙

ปี	โค		กระบือ	
	ราคา บาท/ตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	ราคา บาท/ตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
๒๕๑๐	๑,๔๓๖.๑๖	-	๑,๖๖๗.๕๒	-
๒๕๑๑	๑,๕๐๐.๘๕	๔.๘๐	๑,๗๐๑.๑๐	๒.๐๑
๒๕๑๒	๑,๗๑๗.๖๗	๑๔.๘๔	๑,๗๘๔.๔๓	๔.๘๐
๒๕๑๓	-	-	๒,๕๐๕.๑๐	๔๐.๓๓
๒๕๑๔	-	-	๒,๔๖๔.๑๘	-๑.๕๘
๒๕๑๕	๒,๐๑๔.๓๒	-	๒,๐๔๔.๓๕	-๑๗.๐๔
๒๕๑๖	๒,๓๖๒.๓๖	๑๗.๒๘	๒,๗๕๒.๓๐	๓๔.๑๔
๒๕๑๗	๓,๘๗๐.๐๖	๖๓.๘๒	๔,๒๑๒.๔๕	๕๓.๖๑
๒๕๑๘	๔,๔๕๓.๖๘	๑๕.๐๘	๔,๔๕๕.๑๐	๕.๕๒
๒๕๑๙	๔,๒๕๘.๖๔	-๔.๓๖	๔,๖๔๘.๐๕	๘.๕๖
เฉลี่ย		๑๘.๕๑		๑๔.๐๔

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ ๑๐

ราคาเฉลี่ยรายปีของโคและกระบือที่เกษตรกรขายได้

ปี ๒๕๑๐-๒๕๑๙

ปี	โค		กระบือ	
	ราคา บาท/ตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	ราคา บาท/ตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)
๒๕๑๐	๑,๓๑๒.๗๒	-	๑,๕๐๗.๖๗	-
๒๕๑๑	๑,๔๕๗.๙๔	๑๑.๐๖	๑,๖๔๘.๐๘	๙.๓๑
๒๕๑๒	๑,๕๒๗.๐๘	๔.๗๔	๑,๖๓๐.๙๖	-๑.๐๔
๒๕๑๓	๑,๓๗๔.๑๒	-๙.๙๔	๑,๔๖๔.๒๗	-๑๐.๒๒
๒๕๑๔	๑,๔๓๗.๓๒	๔.๕๒	๑,๔๐๑.๒๖	-๔.๓๐
๒๕๑๕	๑,๔๙๐.๐๔	๓.๖๗	๑,๖๑๔.๔๓	๑๕.๒๑
๒๕๑๖	๑,๘๓๓.๘๖	๒๓.๐๕	๒,๐๑๕.๖๕	๒๔.๘๕
๒๕๑๗	๓,๑๐๒.๙๑	๖๙.๒๔	๓,๕๘๙.๓๕	๗๘.๐๗
๒๕๑๘	๓,๑๘๓.๙๐	๒.๖๑	๓,๖๙๖.๕๕	๒.๙๙
๒๕๑๙	๓,๑๒๖.๗๘	-๑.๗๙	๓,๗๙๘.๖๗	๒.๗๖
เฉลี่ย		๑๑.๙๐		๑๓.๐๗

ที่มา : กองเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรุงเทพฯ แต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่า กล่าวคือ ในช่วงระยะปี ๒๕๑๐-๒๕๑๔ ราคาโคและกระป๋องในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๑๘ และ ๑๔ ต่อปี ตามลำดับ ในขณะที่ราคาเกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๑๒ และ ๑๓ ต่อปี ตามลำดับ เท่านั้น

๓.๕ ตลาดเนื้อโคและกระป๋อง

เนื้อโคและกระป๋อง เป็นอาหารที่นิยมรับประทานกันมากอย่างหนึ่งของคนไทย โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหรือผู้ที่มีรายได้สูง แต่เนื่องจากเนื้อโคและกระป๋องที่นำมาใช้บริโภคนั้น เกือบทั้งหมดเป็นโคและกระป๋องที่เกษตรกรเลิกใช้งานแล้ว จึงปรากฏอยู่เสมอว่าปริมาณการผลิตโคและกระป๋องไม่พอเพียงกับความต้องการในการบริโภค และมีการสั่งซื้อเนื้อโคชั้นดีจากต่างประเทศเข้ามาบริโภค

๓.๕.๑ โรงฆ่าสัตว์ การแปรรูปสุสดัวให้อยู่ใน "รูปร่าง" ที่ผู้บริโภคจะสามารถนำไปใช้บริโภคได้ เป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่งของการตลาด ซึ่งการแปรรูปขั้นแรกก็คือการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ให้อยู่ในรูปเนื้อชำแหละ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง และโรงงานแปรรูป

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ มาตรา ๕ กำหนดไว้ว่า การตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ และดำเนินการฆ่าสัตว์ จะกระทำได้ก็แต่โดยราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยราชการอื่นใดที่ได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี หรือโดยบุคคลอื่นใด ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยราชการอื่นที่ได้รับอนุญาต จากรัฐมนตรีมอบหมายให้ทำได้เท่านั้น

ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการอื่นจะมอบหมายให้บุคคลอื่นตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์ และดำเนินการฆ่าสัตว์ตามความในวรรคก่อนได้ ก็แต่โดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

ในกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการอื่นมอบหมายให้บุคคลใด จัดตั้งโรงฆ่าสัตว์และโรงพักสัตว์และดำเนินการฆ่าสัตว์ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยราชการอื่น ผู้มอบหมาย จะถอนการมอบหมายนั้นเสีย เมื่อปรากฏว่า ผู้ได้รับมอบหมายไม่ปฏิบัติ

การฆ่าสัตว์ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะหรือกระทำผิดข้อตกลงหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่กำหนดในการมอบหมายนั้น เสียก็ได้

ตามพระราชบัญญัตินี้ โรงฆ่าสัตว์ที่ได้จัดตั้งในแต่ละจังหวัดเป็นของราชการส่วนท้องถิ่นทั้งนั้น แม้อาจจะมีบางโรงซึ่งเอกชนเป็นผู้จัดตั้งขึ้น ก็ต้องมอบให้ราชการส่วนท้องถิ่น ฉะนั้นโดยทั่วไปโรงฆ่าสัตว์อาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ โรงฆ่าสัตว์ในเขตเทศบาล และโรงฆ่าสัตว์นอกเขตเทศบาล ซึ่งโรงฆ่าสัตว์เหล่านี้เกือบทั้งหมดตั้งมานานแล้ว บางโรงมีอายุ ๓๐-๔๐ ปีก็มี สภาพของโรงฆ่าจึงเสื่อมโทรมมากจนบางแห่งไม่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นนอกจากจะสร้างใหม่ อุปกรณ์ในการฆ่าก็เป็นแบบดั้งเดิมล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน โรงฆ่าสัตว์นอกเขตเทศบาลไม่มีสัตวแพทย์ประจำอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้จาก เนื้อโคและกระบือที่ไม่ถูกสุขลักษณะ แต่อย่างไรก็ตาม มีโรงฆ่าสัตว์ขนาดใหญ่พร้อมอุปกรณ์ในการฆ่าที่ทันสมัยอยู่ ๒ โรง คือ โรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด และโรงฆ่าสัตว์ขององค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป (อ.ส.ร.)

โรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ตั้งอยู่ในซอยกล้วยน้ำไท ถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ อยู่ภายใต้การควบคุมของเทศบาลนครกรุงเทพฯ มีขีดความสามารถในการฆ่าสัตว์แต่ละวัน (๘ ชั่วโมงทำงาน) ได้ดังนี้ สุกร ๒,๐๐๐-๓,๐๐๐ ตัว โคและกระบือ ๓๕๐-๔๐๐ ตัว โรงฆ่าสัตว์แห่งนี้ได้ผูกขาดการฆ่า สุกร โค และกระบือ เพื่อใช้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ปี ๒๕๐๕ จนถึงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๙ และได้ดำเนินการค้าเพื่อตรึงราคาครึ่งหนึ่งของปริมาณการบริโภคในเขตกรุงเทพฯ ในช่วงระหว่าง ๒๒ เมษายน ๒๕๐๙-๑๙ สิงหาคม ๒๕๑๑ หลังจากนั้นทางราชการได้เปิดให้มีการค้าเนื้อสัตว์ฆ่าแหละโดยเสรี ปริมาณสัตว์ที่นำไปฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด ได้ลดน้อยลงตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่าขีดความสามารถของโรงฆ่า

โรงฆ่าสัตว์ขององค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป (อ.ส.ร.) ตั้งอยู่ที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี อยู่ในความควบคุมของกระทรวงกลาโหม มีขีดความสามารถในการฆ่าสัตว์ต่ำกว่าโรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีฯ กล่าวคือ ในแต่ละวันสามารถฆ่าสุกรได้เต็มที่ประมาณ ๖๐๐ ตัว โคและกระบือ ๓๐๐ ตัว นอกจาก อ.ส.ร. จะซื้อสัตว์เข้ามาฆ่าเพื่อแปรรูปเป็น

เนื้อกระป๋องเองแล้ว ยังรับจ้างฆ่าจาก เอ.ช.นหรือพ่อค้าด้วย ตั้งแต่การค้าเนื้อสัตว์ในตลาดกรุงเทพฯ เป็นแบบเสรี โรงฆ่าสัตว์ของ อ.ส.ร. ได้เข้ามาจับบทบาทเพิ่มขึ้นแทนที่โรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีฯ ทั้งนี้เนื่องจากพ่อค้าซื้อฆ่าแหล่งจากจังหวัดใกล้เคียง กรุงเทพฯ เช่น ราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม เป็นต้น ได้นำสัตว์ไปจ้างฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ของ อ.ส.ร. แล้วขนเนื้อฆ่าแหล่งเข้ามาจำหน่ายในเขตกรุงเทพฯ ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าที่จะนำสัตว์มีชีวิตมาจ้างฆ่าที่โรงฆ่าของบริษัทสหสามัคคีฯ

โรงฆ่าสัตว์ของบริษัทสหสามัคคีฯ และโรงฆ่าสัตว์ ของ อ.ส.ร. จัดบริการฆ่าสัตว์ให้ลูกค้าทุกอย่าง เจ้าของสัตว์เพียงแต่นำสัตว์ไปมอบให้แล้วคอยรับเนื้อสัตว์ฆ่าแหล่ง ส่วนโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลและเขตสุขาภิบาล จัดบริการสถานที่ฆ่า น้ำ ไฟ และทำความสะอาด แต่เจ้าของสัตว์ต้องจัดหาบุคคลที่จะฆ่าสัตว์มาเอง อัตราค่าจ้างฆ่าสัตว์แตกต่างกันไปตามแต่ละท้องที่ เทศบาลและสุขาภิบาลผู้เป็นเจ้าของโรงฆ่าสัตว์ จะเรียกเก็บเงินค่าบริการจากเจ้าของสัตว์ในอัตราเท่ากันทั่วประเทศ ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๐ ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๐๒ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

	<u>โค</u>	<u>กระบือ</u>	<u>สุกร</u>
ค่าอากรการฆ่าสัตว์	๑๒	๑๕	๑๐
ค่าธรรมเนียมโรงฆ่าสัตว์	๘	๘	๑๐
ค่าธรรมเนียมโรงพักสัตว์	<u>๒</u>	<u>๒</u>	<u>๒</u>
รวมค่าอาชญาบัตร	<u>๒๒</u>	<u>๒๕</u>	<u>๒๒</u>

๓.๕.๒ ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือ ผู้บริโภคเนื้อโคและกระบืออาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ผู้บริโภคเนื้อแดง ซึ่งได้แก่ผู้ที่ซื้อเนื้อแดงไปประกอบอาหารเพื่อบริโภคเอง หรือนำไปปรุงอาหารเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคคนอื่น และผู้บริโภคเนื้อสำเร็จรูป อันได้แก่ผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์เนื้อโคและกระบือที่ถูกแปรรูปอยู่ในสภาพต่างๆ เช่น ลูกชิ้น เนื้อ กระป๋อง เป็นต้น เพื่อนำไปประกอบอาหารบริโภคเองหรือจำหน่ายให้แก่ ผู้บริโภคคนอื่น ๆ

ปริมาณโคและกระบือที่ถูกฆ่าเป็นอาหารทั้งประเทศ ในโรงฆ่าสัตว์ที่เสียค่าอาชญาบัตรในระยะ ๑๕ ปีที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำมาก กล่าวคือ ปริมาณโคและกระบือที่ฆ่าเป็นอาหารในปี ๒๕๐๕ มีจำนวน ๒๖๐,๘๗๒ และ ๗๗,๒๙๖ ตัว ตามลำดับ และเพิ่มขึ้น ในปี ๒๕๑๙ เป็น ๒๙๓,๔๖๙ และ ๑๐๑,๗๔๔ ตัว ตามลำดับ หรือในช่วงระยะปี ๒๕๐๕-๒๕๑๙ ปริมาณการบริโภคโคและกระบือเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๒.๔ และ ๓.๒ ต่อปี ตามลำดับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๕.๘ และ ๑.๕ ของปริมาณการผลิต ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๑) สำหรับปริมาณการบริโภค เนื้อโคและกระบือต่อคนตามใบอาชญาบัตร ในช่วงปี ๒๕๐๘-๒๕๑๙ ปรากฏว่า ปริมาณการบริโภคเฉลี่ยรวมทั้งประเทศ ประมาณ ๑.๒๙ กิโลกรัม ต่อคนต่อปี โดยที่ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครบริโภคสูงกว่าภาคอื่นๆ เฉลี่ยๆ ประมาณ ๓.๒๙ กิโลกรัม ต่อคนต่อปี รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งบริโภคเฉลี่ยประมาณ ๒.๖๐, ๑.๔๔, ๑.๑๘ และ ๑.๐๖ กิโลกรัมต่อคนต่อปี ตามลำดับ (ตารางที่ ๑๒-๑๗)

เมื่อพิจารณาตามข้อเท็จจริง ปริมาณการบริโภค เนื้อโคและกระบือในแต่ละปีควรจะเพิ่มขึ้น ซึ่งอย่างน้อยที่สุดก็จะเพิ่มขึ้นตามการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร แต่จากสถิติเท่าที่มีอยู่ คือ จำนวนโคและกระบือที่ถูกฆ่าเป็นอาหารโดยเสียค่าอาชญาบัตรในแต่ละปีที่ผ่านมา นั้น บางปีก็เพิ่มขึ้น บางปีก็ลดลง ในขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทุกปี และปริมาณการฆ่าก็ไม่สอดคล้องกับปริมาณการผลิต เช่น ปริมาณการผลิตโคในปี ๒๕๑๗ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๑๖ ประมาณร้อยละ ๒ แต่ปริมาณการบริโภคกลับลดลงร้อยละ ๔ และปริมาณการผลิตกระบือในปี ๒๕๑๘ ลดลงจากปี ๒๕๑๗ ประมาณร้อยละ ๘ ขณะที่ปริมาณการบริโภคเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๐ (ตารางที่ ๑๑) จากเหตุผลที่กล่าวมานี้แสดงว่า สถิติจำนวนโคและกระบือที่ฆ่าเป็นอาหารโดยเสียค่าอาชญาบัตรนั้น ต่ำกว่าการบริโภคจริงๆ กล่าวคือ มีการลักลอบฆ่าเถื่อน ซึ่งไม่สามารถรวบรวมสถิติที่แน่นอนได้ ดังนั้นข้อมูลเกี่ยวกับการบริโภค เนื้อโคและกระบือ เท่าที่มีอยู่เป็นทางานั้นไม่สามารถที่จะนำไปวิเคราะห์ให้ตรงกับข้อเท็จจริงบางอย่างได้ อย่างไรก็ตาม ในบทที่ ๔ ได้พยายามหาวิธีการที่จะปรับปรุงตัวเลขปริมาณการบริโภคให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อนำไปวิเคราะห์สำหรับคาดคะเนปริมาณการบริโภคในอนาคต

ตารางที่ ๑๑

จำนวนโคและกระบือที่ฆ่า เป็นอาหารตามใบอาชญาบัตรที่ราชอาณาจักร
และเปรียบเทียบระหว่างปริมาณการบริโภคกับปริมาณการผลิต

ปี	โค					กระบือ				
	ปริมาณการผลิต		ปริมาณการบริโภค			ปริมาณการผลิต		ปริมาณการบริโภค		
	จำนวนตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	จำนวนตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	สัดส่วน (%) เทียบกับปริมาณการผลิต	จำนวนตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	จำนวนตัว	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	สัดส่วน (%) เทียบกับปริมาณการผลิต
๒๕๐๕	๓,๕๙๔,๕๕๕	-	๒๒๑,๘๗๒	-	๖.๑๗	๕,๑๐๑,๐๕๕	-	๗๗,๒๙๖	-	๑.๕๑
๒๕๐๖	๓,๖๒๔,๓๕๙	๐.๘๓	๒๑๙,๙๙๙	-๐.๘๔	๖.๐๗	๕,๑๘๗,๐๓๔	๐.๐๙	๘๒,๗๗๒	๗.๐๘	๑.๖๐
๒๕๐๗	๓,๗๕๒,๙๑๓	๓.๕๓	๒๑๘,๖๓๖	-๐.๖๒	๕.๘๖	๕,๒๒๐,๒๙๙	๑.๕๒	๙๕,๑๐๔	๑๔.๙๐	๑.๘๒
๒๕๐๘	๓,๘๘๗,๕๓๕	๓.๕๙	๒๓๓,๘๙๒	๖.๙๘	๖.๐๑	๕,๒๙๗,๐๕๑	๑.๕๗	๙๙,๘๕๙	๕.๕๑	๑.๖๙
๒๕๐๙	๔,๐๒๘,๕๕๓	๓.๖๓	๒๔๗,๙๕๘	๖.๐๑	๖.๑๕	๕,๓๗๗,๕๓๔	๑.๕๒	๙๖,๔๗๖	-๓.๗๖	๑.๖๐
๒๕๑๐	๔,๑๗๖,๓๒๐	๓.๖๗	๒๓๓,๖๘๖	-๕.๘๗	๕.๕๙	๕,๔๖๑,๗๙๔	๑.๕๗	๙๙,๕๖๖	๓.๙๙	๑.๕๕
๒๕๑๑	๔,๒๙๐,๒๕๖	๒.๗๒	๒๔๖,๑๐๘	๕.๓๓	๕.๗๓	๕,๕๔๙,๙๓๓	๑.๖๑	๙๙,๓๕๔	๑๑.๐๔	๑.๕๙
๒๕๑๒	๔,๔๕๑,๓๙๐	๓.๗๖	๒๔๖,๘๘๑	๐.๓๑	๕.๕๔	๕,๖๔๒,๐๕๗	๑.๖๖	๙๙,๑๓๗	๐.๘๘	๑.๕๗
๒๕๑๓	๔,๖๖๖,๙๖๙	๔.๘๔	๒๕๘,๙๘๐	๔.๙๐	๕.๕๔	๕,๗๓๔,๕๐๐	๑.๖๔	๙๙,๕๒๗	๐.๖๘	๑.๕๔
๒๕๑๔	๔,๘๖๐,๒๓๐	๔.๔๓	๒๕๓,๑๑๐	-๒.๒๖	๕.๖๗	๕,๘๓๔,๑๗๖	-๒.๙๐	๙๙,๘๒๖	๐.๓๓	๑.๕๙
๒๕๑๕	๕,๐๕๙,๙๖๒	๐.๕๕	๒๖๘,๕๙๓	๖.๑๑	๕.๙๘	๕,๙๓๑,๓๓๙	๑.๖๒	๙๙,๒๕๓	-๕.๐๓	๑.๕๙
๒๕๑๖	๕,๓๓๕,๒๒๖	๕.๓๔	๒๘๙,๒๑๖	๗.๒๑	๕.๗๔	๕,๙๘๑,๖๘๓	๑.๐๒	๙๙,๖๕๖	๓.๑๙	๐.๙๙
๒๕๑๗	๕,๕๓๒,๓๘๕	๒.๒๔	๒๓๙,๙๓๕	-๓.๓๒	๖.๔๑	๕,๙๘๖,๗๑๕	๐.๐๘	๙๙,๗๒๒	๑.๘๑	๑.๐๐
๒๕๑๘	๕,๗๓๐,๖๕๖	๒.๗๕	๒๒๓,๘๗๗	-๖.๖๙	๕.๑๙	๕,๙๘๑,๖๗๔	-๐.๕๙	๙๙,๖๕๖	๑๙.๙๖	๑.๓๑
๒๕๑๙	๕,๙๕๖,๘๑๔	๕.๘๘	๒๙๓,๙๖๙	๓๑.๐๘	๖.๕๕	๕,๖๗๘,๖๗๘	๕.๓๖	๑๐๑,๗๔๔	๒๒.๐๐	๑.๗๙
เฉลี่ย		๑.๗๓		๒.๕๐	๕.๘๐		๐.๘๕		๓.๒๐	๑.๕๐

ที่มา : ปริมาณการผลิตได้จากกองเศรษฐกิจการเกษตร

ปริมาณการบริโภคได้จากกรมปศุสัตว์

ตารางที่ ๑๒

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามใบอาชญาบัตร

หัวราชอาณาจักร

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	บริโภค ต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๒๓๓,๘๘๒	๓๐,๘๗๓,๗๔๔	๘๙,๘๕๘	๑๕,๑๖๓,๕๓๗	๔๖,๐๓๗,๒๘๑	๑.๕๑
๒๕๐๙	๒๔๗,๙๕๘	๓๒,๗๓๐,๔๕๖	๘๖,๔๗๖	๑๔,๕๙๒,๘๒๕	๔๗,๓๒๓,๒๘๑	๑.๕๐
๒๕๑๐	๒๓๓,๖๔๖	๓๐,๘๔๑,๒๗๒	๗๙,๕๖๖	๑๓,๕๒๖,๓๖๒	๔๔,๒๖๘,๐๓๔	๑.๓๖
๒๕๑๑	๒๔๖,๑๐๘	๓๒,๘๘๖,๒๕๖	๘๙,๓๕๘	๑๕,๙๐๙,๗๓๗	๔๗,๗๙๕,๙๙๓	๑.๔๑
๒๕๑๒	๒๔๖,๘๘๑	๓๒,๕๘๘,๒๙๒	๘๙,๑๓๗	๑๕,๐๘๑,๘๖๘	๔๗,๖๗๐,๑๖๐	๑.๓๘
๒๕๑๓	๒๕๘,๙๘๐	๓๔,๑๘๕,๓๖๐	๘๙,๕๒๗	๑๔,๙๓๘,๙๓๑	๔๙,๑๒๔,๒๙๑	๑.๓๘
๒๕๑๔	๒๕๓,๑๑๐	๓๓,๕๑๐,๕๒๐	๘๙,๘๒๖	๑๑,๗๙๑,๖๕๑	๔๕,๒๐๒,๑๗๐	๑.๓๑
๒๕๑๕	๒๖๘,๕๘๓	๓๕,๔๕๕,๒๗๖	๘๕,๒๔๓	๑๔,๓๘๘,๗๕๖	๔๙,๘๔๓,๐๓๒	๑.๓๐
๒๕๑๖	๒๔๙,๒๑๖	๓๒,๘๙๖,๕๑๒	๕๘,๖๕๖	๙,๘๙๘,๒๐๐	๔๓,๗๙๔,๗๑๒	๑.๐๗
๒๕๑๗	๒๓๙,๙๓๕	๓๑,๖๗๑,๕๒๐	๕๙,๗๒๒	๑๐,๐๗๘,๐๘๗	๔๑,๗๔๙,๕๐๗	๑.๐๑
๒๕๑๘	๒๒๓,๘๗๗	๒๙,๕๕๑,๗๖๘	๗๑,๖๔๖	๑๒,๐๙๐,๒๖๒	๔๑,๖๔๒,๐๒๖	.๙๘
๒๕๑๙	๒๙๓,๔๖๙	๓๘,๗๓๗,๙๐๘	๑๐๑,๗๔๔	๑๓,๑๖๙,๓๐๐	๕๑,๙๐๗,๒๐๘	๑.๒๙

ที่มา : ๑. จำนวนโคและกระบือมีชีวิตที่ใช้บริโภคได้จากกรมปศุสัตว์

๒. การคำนวณเป็นเนื้อชำแหละใช้อัตราส่วนของบริษัทสหสามัคคีค้าสัตว์ จำกัด

โดยกำหนดให้โคมีชีวิตแต่ละตัวหนัก ๓๐๐ กิโลกรัม คิดเป็นเนื้อชำแหละ (ไม่รวมกระดูก)

ได้ ๑๓๖ กิโลกรัม ส่วนน้ำหนักของกระบือมีชีวิตแต่ละตัวหนัก ๕๐๐ กิโลกรัม คิดเป็นเนื้อ

ชำแหละ (ไม่รวมกระดูก) ได้ ๑๖๘.๗๕ กิโลกรัม

๓. จำนวนประชากรที่ใช้ในการคำนวณปริมาณการบริโภคต่อคนได้จากสำนักงานทะเบียนราษฎร

กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ ๑๓

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามใบอนุญาต

กรุงเทพมหานคร

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อ ชำแหละ (กก.)	บริโภค ต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๖๓,๒๒๔	๘,๓๔๕,๕๖๘	๔๔,๘๘๖	๗,๕๗๔,๕๑๓	๑๕,๙๒๐,๐๘๑	๕.๑๑
๒๕๐๙	๖๙,๕๑๗	๙,๑๗๖,๒๔๔	๔๑,๕๐๗	๗,๐๐๔,๓๐๖	๑๖,๑๘๐,๕๕๐	๕.๒๗
๒๕๑๐	๖๓,๘๑๗	๘,๔๒๓,๘๔๔	๓๗,๑๗๒	๖,๒๗๒,๗๗๕	๑๔,๖๙๖,๖๑๙	๔.๕๘
๒๕๑๑	๖๐,๓๘๑	๗,๙๗๐,๒๙๒	๔๑,๕๕๗	๖,๙๙๕,๘๖๙	๑๔,๙๖๖,๑๖๑	๔.๕๑
๒๕๑๒	๕๓,๗๒๔	๗,๐๙๑,๕๖๘	๓๕,๒๓๖	๕,๙๔๖,๐๗๕	๑๓,๐๓๗,๖๔๓	๓.๒๗
๒๕๑๓	๕๘,๐๘๐	๖,๓๔๖,๕๖๐	๒๙,๕๕๔	๔,๙๗๐,๓๖๓	๑๑,๓๑๖,๙๒๓	๒.๘๓
๒๕๑๔	๔๗,๘๗๗	๖,๓๑๙,๗๖๔	๓๖,๑๒๕	๖,๐๙๖,๐๙๔	๑๒,๔๑๕,๘๕๘	๓.๖๒
๒๕๑๕	๔๗,๘๗๐	๖,๓๑๘,๘๘๐	๓๖,๑๒๓	๖,๐๙๕,๗๕๖	๑๒,๔๑๔,๕๙๖	๓.๐๐
๒๕๑๖	๑๔,๗๙๕	๑,๙๕๒,๙๔๐	๖,๐๙๒	๑,๐๒๘,๐๒๕	๒,๙๘๐,๙๖๕	๒.๗๒
๒๕๑๗	๑๔,๓๑๗	๑,๘๘๙,๘๘๔	๖,๑๒๒	๑,๐๓๓,๐๘๘	๒,๙๒๒,๙๗๒	๑.๕๒
๒๕๑๘	๑๕,๔๒๒	๒,๐๓๕,๗๐๔	๘,๕๗๓	๑,๕๔๖,๖๙๔	๓,๕๘๒,๓๙๘	๑.๙๔
๒๕๑๙	๒๘,๙๓๒	๓,๘๑๙,๐๒๔	๒๘,๖๐๘	๔,๘๒๗,๖๐๐	๘,๖๔๖,๖๒๔	๑.๙๐

ที่มา : เช่นเดียวกับตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๔

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามโยธาวิทยาบัตร

ภาคกลาง

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อ ชำแหละ (กก.)	บริโภคต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๓๓,๘๓๐	๕,๕๖๕,๕๖๐	๒๓,๑๓๗	๓,๙๑๑,๑๑๙	๘,๓๗๖,๖๗๙	๓.๑๙
๒๕๐๙	๕๓,๐๕๙	๕,๖๘๓,๕๖๘	๒๓,๕๖๑	๓,๙๗๕,๙๑๙	๙,๖๕๙,๔๘๗	๓.๒๗
๒๕๑๐	๕๕,๙๐๙	๖,๐๕๙,๙๘๙	๒๒,๒๐๖	๓,๗๔๗,๒๖๓	๙,๘๐๗,๒๕๑	๓.๐๔
๒๕๑๑	๕๙,๕๗๐	๖,๓๘๙,๐๕๐	๒๔,๙๕๙	๔,๒๑๐,๑๑๔	๑๐,๖๐๙,๑๖๔	๒.๗๗
๒๕๑๒	๕๓,๔๗๔	๗,๐๕๙,๕๖๙	๓๐,๗๑๙	๕,๑๘๓,๘๓๑	๑๒,๒๔๒,๓๙๙	๒.๗๐
๒๕๑๓	๖๔,๒๖๖	๘,๕๘๓,๑๑๖	๓๓,๐๑๖	๕,๕๗๑,๕๕๐	๑๔,๐๕๔,๕๖๖	๒.๙๔
๒๕๑๔	๗๑,๒๕๙	๙,๕๐๖,๐๕๖	๓๑,๒๒๓	๕,๒๖๙,๘๘๑	๑๔,๗๗๕,๙๓๗	๓.๐๕
๒๕๑๕	๗๒,๐๐๑	๙,๕๐๕,๑๓๒	๒๙,๖๕๖	๕,๐๐๒,๗๖๓	๑๔,๕๐๗,๘๙๕	๒.๙๕
๒๕๑๖	๗๑,๙๘๒	๙,๕๐๒,๒๘๔	๓๓,๕๘๕	๕,๖๖๗,๕๖๙	๑๕,๑๖๙,๘๕๓	๑.๙๘
๒๕๑๗	๖๐,๐๗๖	๗,๙๓๐,๐๓๒	๓๔,๗๖๙	๕,๖๐๕,๐๐๒	๑๒,๕๓๕,๐๓๔	๑.๗๓
๒๕๑๘	๖๓,๔๙๑	๘,๓๘๐,๘๑๖	๕๒,๖๙๑	๗,๒๐๕,๑๐๖	๑๕,๕๘๕,๙๒๒	๑.๙๑
๒๕๑๙	๘๘,๙๑๐	๑๑,๗๓๖,๑๒๐	๕๘,๖๕๕	๘,๒๑๐,๓๖๓	๑๙,๙๔๖,๔๘๓	๑.๗๘

ที่มา : เช่นเดียวกับตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๕

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามใบอนุญาตบัตร

ภาคใต้

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	บริโภคต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๓๒,๕๒๔	๔,๒๔๓,๑๖๘	๕,๘๕๑	๙๘๗,๓๕๖	๕,๒๓๐,๕๒๔	๑.๘๕
๒๕๐๙	๓๐,๘๗๒	๔,๐๗๗,๗๔๔	๕,๕๖๐	๙๓๘,๒๕๐	๕,๐๑๕,๙๙๔	๑.๗๑
๒๕๑๐	๒๘,๐๑๙	๓,๖๙๘,๕๐๘	๕,๒๘๒	๘๙๑,๓๓๘	๔,๕๘๙,๘๔๖	๑.๕๑
๒๕๑๑	๒๘,๘๙๔	๓,๘๑๔,๐๐๘	๕,๖๑๙	๙๔๘,๒๐๖	๔,๗๖๒,๒๑๔	๑.๕๒
๒๕๑๒	๓๐,๗๓๒	๔,๐๕๖,๖๒๔	๗,๗๐๐	๑,๒๙๙,๓๗๕	๕,๓๕๖,๐๑๗	๑.๖๕
๒๕๑๓	๓๑,๑๐๙	๔,๑๐๖,๓๘๘	๙,๒๑๓	๑,๕๕๔,๖๙๘	๕,๖๖๑,๐๘๖	๑.๖๕
๒๕๑๔	๒๖,๒๕๒	๓,๔๖๓,๙๘๔	๕,๑๔๑	๘๖๗,๕๔๔	๔,๓๓๑,๕๒๘	๑.๒๓
๒๕๑๕	๓๐,๓๙๘	๔,๐๑๒,๕๓๖	๕,๐๓๗	๘๔๙,๙๙๔	๔,๘๖๒,๕๓๐	๑.๓๔
๒๕๑๖	๓๒,๒๕๗	๔,๒๕๖,๖๐๘	๕,๓๘๙	๙๐๙,๓๙๘	๕,๑๖๕,๙๙๘	๑.๓๘
๒๕๑๗	๓๕,๒๗๘	๔,๖๕๖,๖๙๖	๕,๐๕๑	๘๕๒,๓๕๖	๕,๕๐๙,๐๕๒	๑.๔๔
๒๕๑๘	๒๗,๑๒๖	๓,๕๘๑,๕๒๔	๓,๗๖๑	๖๓๙,๖๖๙	๔,๒๒๑,๑๙๓	๑.๐๗
๒๕๑๙	๓๓,๗๐๗	๔,๔๔๙,๓๒๔	๔,๓๘๑	๗๓๙,๒๙๘	๕,๑๘๘,๖๒๒	๑.๙๗

ที่มา : เช่นเดียวกับตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๖

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามใบอาชญาบัตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	บริโภคต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๖๗, ๕๗๐	๘, ๙๑๙, ๒๔๐	๗, ๑๙๔	๑, ๒๑๔, ๑๕๖	๙, ๐๔๓, ๓๙๖	๑.๓๑
๒๕๐๙	๖๗, ๘๕๑	๘, ๙๕๕, ๐๑๒	๗, ๐๑๒	๑, ๑๘๓, ๒๗๕	๑๐, ๑๓๘, ๒๘๗	๑.๒๘
๒๕๑๐	๖๗, ๐๕๙	๘, ๘๕๑, ๗๘๘	๗, ๑๓๓	๑, ๒๐๓, ๖๙๔	๑๐, ๐๕๕, ๔๘๒	๑.๒๓
๒๕๑๑	๗๑, ๖๐๕	๙, ๔๕๑, ๘๖๐	๗, ๓๙๓	๑, ๒๔๗, ๕๖๙	๑๐, ๖๙๘, ๔๒๙	๑.๒๖
๒๕๑๒	๗๐, ๓๓๖	๙, ๒๘๔, ๓๕๒	๘, ๑๑๘	๑, ๓๖๙, ๙๑๓	๑๐, ๖๕๔, ๒๖๕	๑.๒๑
๒๕๑๓	๖๙, ๓๖๒	๙, ๑๕๕, ๗๘๘	๗, ๕๕๗	๑, ๒๗๕, ๒๔๔	๑๐, ๔๓๑, ๐๒๘	๑.๐๘
๒๕๑๔	๗๒, ๙๗๖	๙, ๖๓๒, ๘๓๒	๗, ๙๘๕	๑, ๓๔๗, ๘๖๙	๑๐, ๙๘๐, ๓๐๑	๑.๑๐
๒๕๑๕	๘๓, ๒๙๖	๑๐, ๙๙๕, ๐๗๒	๗, ๐๙๐	๑, ๑๙๖, ๔๓๘	๑๒, ๑๙๑, ๕๑๐	๑.๑๙
๒๕๑๖	๙๒, ๔๘๐	๑๒, ๒๐๗, ๓๖๐	๖, ๖๑๖	๑, ๑๑๖, ๔๕๐	๑๓, ๓๒๓, ๘๑๐	๑.๒๖
๒๕๑๗	๘๙, ๕๗๕	๑๑, ๘๒๓, ๙๐๐	๗, ๐๐๖	๑, ๑๘๖, ๒๖๓	๑๓, ๐๐๖, ๑๖๓	๑.๒๐
๒๕๑๘	๗๔, ๐๗๖	๙, ๗๗๘, ๐๓๒	๙, ๐๔๗	๑, ๕๒๖, ๖๘๑	๑๑, ๓๐๔, ๗๑๓	๑.๐๑
๒๕๑๙	๙๐, ๖๗๓	๑๑, ๙๖๘, ๘๓๖	๑๓, ๔๐๓	๒, ๒๖๑, ๗๕๖	๑๔, ๒๓๐, ๕๘๒	๑.๙๖

ที่มา : เช่นเดียวกับตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๗

ปริมาณการบริโภคเนื้อโคและกระบือต่อคนต่อปีตามใบอาชญาบัตร

ภาคเหนือ

ปี พ.ศ.	โค		กระบือ		โคและกระบือ	
	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	จำนวนตัว	คิดเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	รวมเป็นเนื้อชำแหละ (กก.)	บริโภคต่อคน (กก.)
๒๕๐๘	๓๖,๗๔๔	๕,๘๕๐,๒๐๘	๘,๗๔๕	๑,๔๗๖,๓๙๓	๖,๓๒๖,๖๐๒	๑.๒๖
๒๕๐๙	๓๖,๖๕๙	๕,๘๓๘,๙๘๘	๘,๘๓๖	๑,๕๙๑,๐๗๕	๖,๓๓๐,๐๖๓	๑.๒๒
๒๕๑๐	๒๘,๓๕๒	๓,๗๔๗,๗๔๔	๗,๗๗๓	๑,๓๑๑,๖๙๓	๕,๐๕๙,๔๓๗	๐.๙๕
๒๕๑๑	๓๖,๗๕๘	๕,๘๕๒,๐๕๖	๘,๙๓๖	๑,๕๐๗,๙๕๐	๖,๓๖๐,๐๐๖	๑.๑๕
๒๕๑๒	๓๖,๖๑๔	๕,๘๓๓,๐๔๘	๙,๓๖๔	๑,๕๘๐,๑๗๕	๖,๔๑๓,๒๒๓	๑.๑๔
๒๕๑๓	๕๖,๑๖๓	๖,๐๙๓,๕๑๖	๙,๒๘๗	๑,๕๖๗,๑๘๑	๗,๖๖๐,๖๙๗	๑.๒๘
๒๕๑๔	๓๕,๗๕๗	๕,๕๘๗,๙๒๔	๘,๓๕๒	๑,๕๐๙,๕๐๐	๕,๙๙๗,๓๒๔	๐.๙๗
๒๕๑๕	๓๕,๐๒๘	๕,๖๒๓,๖๙๖	๗,๓๕๗	๑,๒๓๙,๘๐๖	๕,๘๖๓,๕๐๒	๐.๙๓
๒๕๑๖	๓๗,๗๑๒	๕,๙๗๗,๙๘๘	๖,๙๗๕	๑,๑๗๖,๘๖๓	๖,๑๕๔,๘๕๑	๐.๙๕
๒๕๑๗	๔๐,๖๘๙	๕,๓๗๐,๙๘๘	๖,๗๗๕	๑,๑๕๓,๒๘๑	๖,๕๒๔,๒๖๙	๐.๙๘
๒๕๑๘	๔๓,๗๕๖	๕,๗๗๕,๗๕๖	๗,๕๗๕	๑,๒๗๘,๑๑๖	๗,๐๕๓,๘๗๒	๑.๐๔
๒๕๑๙	๕๑,๒๕๗	๖,๗๖๕,๖๐๕	๗,๖๘๘	๑,๒๙๙,๐๓๗	๘,๐๖๓,๖๔๑	๐.๘๙

ที่มา : เช่นเดียวกับตารางที่ ๑๒

สำหรับปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่เป็นตัวกำหนดปริมาณการบริโภค เนื้อโคและกระบือภายในประเทศก็คือ ปริมาณโคและกระบือที่ปลดจากการใช้งานในไร่นาแล้ว ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรเกือบทั้งหมดเลี้ยงโคและกระบือไว้ใช้งานในไร่นา แม้มีการเลี้ยงเพื่อเป็นการค้าโดยตรงบ้าง แต่ก็ไม่มีอิทธิพลต่อการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นปริมาณโคและกระบือที่เสนอขายเพื่อฆ่าเป็นอาหารในระยะใดระยะหนึ่งจะคงที่ ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับการค้าในระยะเดียวกันนั้น นั่นคือปริมาณการบริโภคจะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการฆ่าเป็นอาหาร และปริมาณที่ฆ่าเป็นอาหารจะเป็นตัวกำหนดราคา เนื้อโคและกระบือฆ่าแหละ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อปริมาณการบริโภค เนื้อโคและกระบืออีกหลายประการ เช่น

จำนวนประชากร ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เนื้อโคและกระบือเป็นอาหารที่สำคัญชนิดหนึ่งที่นิยม บริโภคกันทั่วไป ฉะนั้น เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ความต้องการบริโภคมัธยมสูงขึ้นตามไปด้วย แต่จะบริโภคเพิ่มขึ้นเท่าใดขึ้นอยู่กับขนาดและส่วนประกอบของครัวเรือน (size & composition of family) เนื่องจากประชากรที่มีอายุหรือเพศต่างกันจะมีความต้องการบริโภค เนื้อโคและกระบือไม่เท่ากัน

รายได้ รายได้ของครัวเรือนมีอิทธิพลต่อชนิดและปริมาณการบริโภค เนื้อ (meat) มากกว่าปัจจัยเดี่ยวอื่นๆ (any other single factor)^๑ กลุ่มผู้บริโภคที่มีรายได้สูงจะบริโภคมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ และเมื่อผู้บริโภคมีรายได้สูงขึ้นไปอีก ซึ่งนอกจากจะบริโภคในปริมาณที่สูงขึ้นตามแล้ว ยังบริโภคเนื้อที่มีคุณภาพสูงขึ้นด้วย

ราคา เนื่องจากอาหารประเภทเนื้อสัตว์มีหลายชนิดที่บริโภคแทนกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เนื้อโค กระบือ และสุกร สิ่งที่ผู้บริโภคใช้เป็นเครื่องตัดสินใจว่าจะเลือกบริโภคเนื้อชนิดใด เป็นปริมาณเท่าใด ก็คือราคาเปรียบเทียบ (relative prices)

^๑Austin Allyn Dowell and Knute Bjorka, Livestock Marketing (McGraw-Hill Book Company, 1941), p.44.

ระหว่างเนื้อชนิดต่างๆ เช่น ถ้าราคาเนื้อสุกรสูงขึ้น ผู้บริโภคก็จะหันไปบริโภคเนื้อโคกระป๋องเพิ่มขึ้นและบริโภคเนื้อสุกรลดลง แต่ถ้าเนื้อสุกรมีราคาตกลง ผู้บริโภคก็จะบริโภคเนื้อโคกระป๋องในปริมาณที่ลดลง

ระดับการศึกษา โดยทั่วไปคนไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารให้ถูกหลักโภชนาการ ซึ่งถ้าหากคนไทยมีระดับการศึกษาสูงกว่าที่เป็นอยู่แล้ว ทัศนคติในการบริโภคอาหารก็อาจเปลี่ยนไปได้ โดยเลือกบริโภคแต่เฉพาะอาหารที่มีคุณค่าซึ่งรวมถึง เนื้อโคและกระป๋องด้วย

๓.๕.๓ ความเคลื่อนไหวของราคาขายปลีกเนื้อโคและกระป๋องชำแหละ ระบบ
การตลาดและการบริโภคเนื้อโคและกระป๋องปะปนกัน โดยที่ไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรเป็นเนื้อโคหรือเนื้อกระป๋อง ผู้บริโภคจะทราบแต่เพียงว่าเนื้อกระป๋องราคาถูกกว่าเนื้อโค และคุณภาพดียกว่า แต่ไม่สามารถแยกประเภทได้ ฉะนั้น ปรากฏว่า โดยทั่วไปการขายเนื้อโคและเนื้อกระป๋องมีการคละกันไป^๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติราคาขายปลีกเนื้อโคและเนื้อกระป๋อง เท่าที่มีการรวบรวมกันไว้จึงคละกันไปด้วย โดยไม่ต้องแยกราคาขายปลีกเนื้อโคและเนื้อกระป๋องออกจากกันอย่างเด็ดขาด สถิติราคาขายปลีกที่มีอยู่เป็นราคาเฉลี่ยของเนื้อโคและเนื้อกระป๋อง

ราคาขายปลีกเนื้อโคและกระป๋องชำแหละมีแนวโน้มอยู่ในระดับใกล้เคียงกันตลอดปี แม้ราคาโคและกระป๋องมีชีวิตจะเคลื่อนไหวไปตามฤดูกาลก็ตาม ทั้งนี้ เนื่องจากความต้องการในการบริโภคเนื้อโคและกระป๋อง เกือบจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล

^๑ สุภาณี อรรถจินดา, การวิเคราะห์ความต้องการในการบริโภคเนื้อสุกรโคและกระป๋อง ในเขตพระนคร-ธนบุรี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๔ (กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๒.

ส่วนความเคลื่อนไหวของราคาขายปลีกเป็นรายปีนั้น ปรากฏว่า ราคาขายปลีกเฉลี่ยรวมทั้งประเทศในช่วง ๑๒ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๙) เพิ่มขึ้นทุกปี โดยเพิ่มจาก กิโลกรัมละ ๑๑.๑๙ บาทในปี ๒๕๐๘ เป็นกิโลกรัมละ ๓๓.๗๗ บาท ในปี ๒๕๑๙ หรือราคาเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๐๒ (ตารางที่ ๑๔)

สำหรับความเคลื่อนไหวของราคาขายปลีก เนื้อโคและกระป๋องชำแหละ ในภาคต่างๆ ปรากฏว่า ราคาในทุกภาค (เว้น เขตกรุงเทพมหานคร) เคลื่อนไหวเพิ่มขึ้น ในอัตราที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นในตลาดกรุงเทพมหานคร(ตารางที่ ๑๔) จากการที่ราคาขายปลีกในตลาดกรุงเทพฯ เคลื่อนไหวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพฯ และเพื่อแก้ไขปัญหานี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๖ อนุญาตให้นำเนื้อโคและกระป๋องชำแหละจากจังหวัดอื่นๆ ข้ามเขตเข้ามาจำหน่ายในเขตกรุงเทพมหานครได้ นอกจากนี้ คณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควรได้ประกาศควบคุมและกำหนดราคาสูงสุดของเนื้อโคและกระป๋องชำแหละในเขตกรุงเทพมหานครไว้ด้วย ราคาสูงสุดที่กำหนดไว้นี้ได้เปลี่ยนแปลงหลายครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะตลาด ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๘

ราคาขายปลีกเฉลี่ยรายปีของ เนื้อโคและกระบือชำแหละ*

แยกเป็นรายภาค

หน่วย : บาท/กิโลกรัม

ปี	กรุงเทพมหานคร	ภาคกลาง	ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคเหนือ	ทั้งประเทศ
๒๕๐๘	๒๐.๗๖	๑๒.๕๐	๑๐.๘๐	๑๐.๒๕	๑๐.๗๖	๑๑.๑๙
๒๕๐๙	๒๒.๖๒	๑๓.๔๘	๑๑.๕๙	๑๐.๖๐	๑๐.๗๕	๑๑.๔๓
๒๕๑๐	๒๖.๒๔	๑๗.๓๖	๑๕.๘๗	๑๒.๕๖	๑๒.๗๒	๑๔.๒๗
๒๕๑๑	๒๘.๑๒	๒๐.๘๘	๑๕.๑๓	๒๐.๕๗	๑๕.๐๘	๑๗.๙๑
๒๕๑๒	๒๘.๓๕	๒๐.๖๖	๑๕.๕๒	๒๒.๖๒	๑๕.๐๔	๑๘.๔๖
๒๕๑๓	๒๗.๓๙	๑๙.๖๙	๑๖.๑๓	๒๓.๒๔	๑๕.๐๗	๑๘.๕๓
๒๕๑๔	๒๗.๔๘	๑๘.๒๕	๑๕.๓๓	๒๑.๒๙	๑๕.๙๔	๑๗.๗๐
๒๕๑๕	๒๘.๒๗	๒๐.๑๖	๑๕.๙๗	๑๙.๒๐	๑๕.๘๓	๑๗.๗๙
๒๕๑๖	๓๐.๙๔	๒๑.๗๓	๑๙.๒๒	๒๑.๐๙	๑๖.๘๐	๑๙.๗๐
๒๕๑๗	๔๐.๙๙	๒๘.๗๖	๒๗.๑๗	๒๗.๙๒	๒๗.๐๐	๒๗.๗๑
๒๕๑๘	๑๗.๙๕	๓๐.๓๓	๒๙.๙๐	๓๒.๑๑	๓๐.๙๕	๓๐.๗๙
๒๕๑๙	๔๕.๖๒	๓๐.๓๗	๒๙.๗๑	๓๖.๓๔	๓๐.๘๓	๓๓.๗๗

* เนื่องจากในการสืบราคาในแต่ละปีและในแต่ละภาคไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน บางปีก็สืบแต่ราคาเนื้อโคอย่างเดียว และในระหว่างแต่ละภาคนั้น บางภาคก็สืบราคาทั้งของเนื้อโคและเนื้อกระบือ แต่บางภาคสืบราคาเฉพาะเนื้อโคอย่างเดียว ฉะนั้นเพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ จึงใช้ราคาขายปลีกเฉลี่ยของเนื้อโคและเนื้อกระบือ

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ ๑๕

การกำหนดราคาสูงสุดของเนื้อโคและเนื้อกระบือชำแหละ

ในเขตกรุงเทพมหานคร

ราคา : บาท/กิโลกรัม

	พ.ศ. ๒๕๑๔ (ฉบับที่ ๕๖)	พ.ศ. ๒๕๑๖ (ฉบับที่ ๖๓)	พ.ศ. ๒๕๑๗ (ฉบับที่ ๕๐)
<u>ราคาขายส่ง</u>			
๑. เนื้อโค	-	๑๓.๐๐	๒๐.๐๐
๒. เนื้อกระบือ	-	๑๑.๕๐	๑๗.๐๐
<u>ราคาขายปลีก</u>			
(ก) เนื้อโค			
๑. เนื้อธรรมดาที่ไม่ใช่เนื้อสัน	๑๖.๐๐	๑๘.๐๐	๒๘.๐๐
๒. เนื้อสันนอก	๑๗.๐๐	๑๙.๐๐	๓๐.๐๐
๓. เนื้อสะโพก	๑๗.๐๐	๑๙.๐๐	๓๐.๐๐
๔. เศษเนื้อ	๖.๐๐	๘.๐๐	๑๒.๐๐
(ข) เนื้อกระบือ			
๑. เนื้อธรรมดาที่ไม่ใช่เนื้อสัน	๑๕.๐๐	๑๗.๐๐	๒๖.๐๐
๒. เนื้อสันนอก	๑๖.๐๐	๑๘.๐๐	๒๘.๐๐
๓. เศษเนื้อ	๖.๐๐	๘.๐๐	๑๑.๐๐

ที่มา : ประกาศของคณะกรรมการกลางป้องกันการค้ากำไรเกินควร

๓.๖ ตลาดโคและกระบือในต่างประเทศ

จากการที่ปริมาณการผลิตโคและกระบือในระยะที่ผ่านมา เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง และเพื่อที่จะป้องกันการขาดแคลนภายในประเทศ รัฐบาลจึงได้ควบคุมการส่งออก โดยใช้มาตรการจัดสรรโควตา เมื่อปี ๒๕๑๖ กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดระเบียบการอนุญาตให้ส่งโคและกระบือมีชีวิตออกไปต่างประเทศและกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดสรรโควตาให้พ่อค้าแต่ละคนส่งออก ตามข้อเสนอของกรมการพิจารณาควบคุมการค้าสัตว์กับต่างประเทศ ระเบียบและหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้รับการแก้ไขปรับปรุงใหม่เมื่อปี ๒๕๑๗ ซึ่งได้ใช้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

๓.๖.๑ ระเบียบการอนุญาตให้ส่งโคกระบือมีชีวิตออกไปต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

๓.๖.๑.๑ ผู้ที่จะได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ส่งโคและกระบือออกไปต่างประเทศได้ จะต้องเป็นผู้มีฟาร์มเลี้ยงโคและกระบือของตนเอง โดยจะต้องมีโคนางหรือกระบือนาง(แม่พันธุ์) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒ ปี แล้วแต่กรณี มากกว่า ๑๐๐ ตัวขึ้นไป ในจำนวนนี้จะต้องมีพ่อพันธุ์ ๑ ตัว ต่อแม่พันธุ์ ๒๐ ตัว ทั้งนี้รวมถึงเกษตรกรรายย่อยที่รวมกัน เป็นกลุ่ม เกษตรกรหรือสหกรณ์ด้วย

๓.๖.๑.๒ ลักษณะของฟาร์มต้องถูกต้องตามสุขลักษณะ มีหญ้าและน้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้เลี้ยงโคกระบือได้ตลอดปี พื้นที่สำหรับปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์จะต้องมีจำนวนเพียงพอกับสัตว์ที่เลี้ยง โดยกำหนดไว้ว่า ถ้าเป็นทุ่งหญ้าปรับปรุงก็ใช้เนื้อที่ ๒ ไร่ ต่อโคหรือกระบือ ๑ ตัว แต่ถ้าเป็นทุ่งหญ้าธรรมชาติ ก็ต้องใช้พื้นที่ ๔ ไร่ ต่อโคหรือกระบือ ๑ ตัว

๓.๖.๑.๓ ผู้ที่ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ส่งออกทางภาคใต้ จะต้องตั้งฟาร์มทางภาคใต้ ส่วนผู้ที่ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ส่งออกทางท่ากรุงเทพมหานคร จะตั้งฟาร์มในจังหวัดใดก็ได้

๓.๖.๑.๔ โคนและกระป๋องที่จะอนุญาตให้ส่งออกต่างประเทศ จะต้องเป็นตัวผู้เท่านั้น

๓.๖.๒ วิธีการจัดสรรโควตาให้แก่แต่ละฟาร์มส่งออก คณะกรรมการพิจารณาควบคุม การค้าสัตว์กับต่างประเทศจะเป็นผู้ประกาศโควตาโคและกระป๋อง ที่จะอนุญาตให้ส่งออก ได้ในแต่ละปี โดยกำหนดเป้าหมายการส่งออกในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำหรับการแบ่งโควตาให้แก่แต่ละฟาร์มส่งออกได้นั้น ใช้วิธีการคำนวณดังนี้

๓.๖.๒.๑ โคน กำหนดหาจำนวนหน่วยปศุสัตว์ของโคในแต่ละฟาร์ม^๑ ว่าเป็นที่เท่าของจำนวนหน่วยปศุสัตว์รวมทั้งประเทศ แล้วนำมาคูณกับโควตาส่งออกรวม ผลลัพธ์ที่ได้ก็คือ จำนวนโคที่แต่ละฟาร์มได้รับการจัดสรรให้ส่งออก

๓.๖.๒.๒ กระป๋อง ส่วนกระป๋องนั้นไม่ต้องคำนวณหาหน่วยปศุสัตว์ แต่ ใช้อัตราส่วนระหว่างกระป๋องนาง(แม่พันธุ์) ของแต่ละฟาร์มกับกระป๋องนางที่มีอยู่ทั้งประเทศ คูณด้วยโควตากระป๋องรวม ผลลัพธ์ก็จะ เป็นจำนวนกระป๋องที่แต่ละฟาร์มได้รับการจัดสรรให้ ส่งออก

๓.๖.๓ ปริมาณและมูลค่าของโคและกระป๋องส่งออก ประเทศไทยได้ส่งโคและ กระป๋องไปจำหน่ายต่างประเทศมาหลายสิบปีแล้ว ปริมาณการส่งออกในแต่ละปีขึ้นอยู่กับ โควตาของรัฐบาลที่จะอนุญาตให้ส่งออก เป็นจำนวนเท่าไร ซึ่งการกำหนดโควตาส่งออกได้ พิจารณาจากปริมาณการผลิตในแต่ละปี ถ้าปีไหนมีปริมาณเหลือจากการใช้ภายในประเทศ น้อยก็จะกำหนดโควตาส่งออกน้อย ตรงข้ามถ้ามีปริมาณเหลือมากก็จะอนุญาตให้ส่งออกได้เป็น

^๑ การเทียบจำนวนโคให้เป็นหน่วยปศุสัตว์ มีดังนี้
โคนางพื้นเมือง ๑ ตัว = ๑ หน่วยปศุสัตว์
โคนางพันธุ์ผสมที่มีเลือดพันธุ์ดี ๕๐% ขึ้นไป ๑ ตัว = ๒ หน่วยปศุสัตว์
โคนางพันธุ์แท้ ๑ ตัว = ๕ หน่วยปศุสัตว์

จำนวนมาก และ ไม่เคยปรากฏว่าปริมาณการผลิตมีมากกว่าความต้องการจากต่างประเทศ ซึ่งจะเห็นได้จากราคาส่งออก ปีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น ปริมาณส่งออกในแต่ละปีจึง ขึ้นๆ ลงๆ ตามภาวะการผลิตภายในประเทศมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด ต่างประเทศ แต่ในช่วงระยะปี ๒๕๐๗-๒๕๑๕ ปริมาณส่งออกได้ลดลงมาก อย่างที่ไม่เคย เป็นมาก่อน เหลือเพียงปีละไม่ถึง ๓๐,๐๐๐ ตัน จนปริมาณส่งออกต่ำกว่าโควตาหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ตารางที่ ๒๐ และ ๒๑) ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำปริมาณการบริโภคภายในประเทศมาก จึง มีเหลือสำหรับส่งออกน้อยกว่าในระยะก่อนๆ อย่างไรก็ตาม ปริมาณการส่งออกได้เริ่มกระเตื้อง สูงขึ้นในปี ๒๕๒๐ เป็นประมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน

ทางด้านราคาส่งออกของโคและกระบือมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ จากในปี ๒๕๑๐ ราคาส่งออกของโคเฉลี่ยตัวละ ๑,๖๑๗ บาท กระบือตัวละ ๑,๕๐๗ บาท ราคาได้เพิ่มขึ้นในปี ๒๕๒๐ เป็นโคตัวละ ๔,๓๔๔ บาท กระบือตัวละ ๖,๒๔๕ บาท หรือ ราคาส่งออกของโคและกระบือในปี ๒๕๒๐ เทียบกับปี ๒๕๑๐ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ ๑๖๕ และ ๒๒๘ ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๐)

สำหรับประเทศที่เป็นตลาดที่สำคัญของไทย คือ ฮองกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย ซึ่งมีอัตราส่วนเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๗๕, ๑๘ และ ๖ ของจำนวนโคและ กระบือที่ส่งออกทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ ๒๒) ซึ่งจะเห็นได้ว่าฮ่องกง เป็นตลาดที่ใหญ่ ที่สุดของไทยและมีแนวโน้มที่จะซื้อเพิ่มขึ้นไปอีกตามการเพิ่มขึ้นในการบริโภค ของประชากรในฮ่องกง ทั้งนี้ เนื่องจากฮ่องกงเป็นเกาะเล็กๆ ที่มีพลเมือง อาศัยอยู่หนา แน่น ไม่สามารถเลี้ยงโคและกระบือเพื่อบริโภคได้เอง จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ปีละ เป็นจำนวนมาก และปรากฏว่า โคและกระบือของไทยเป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวางของ ผู้บริโภคในฮ่องกง

ตารางที่ ๒๐

ปริมาณ มูลค่า และราคาส่งออก ของโคและกระบือ

ปริมาณ : ตัว

มูลค่า : ล้านบาท

ราคา : บาท/ตัว

ปี พ.ศ.	โค			กระบือ			รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ราคา	ปริมาณ	มูลค่า	ราคา	ปริมาณ	มูลค่า
๒๕๑๐	๑๐,๕๖๓	๑๗.๑	๑,๖๑๗	๓๕,๙๑๑	๗๖.๑	๑,๙๐๗	๕๐,๔๗๔	๙๓.๒
๒๕๑๑	๗,๙๗๓	๑๒.๖	๑,๕๗๘	๒๓,๒๘๒	๔๙.๐	๒,๑๐๗	๓๑,๒๕๕	๖๑.๖
๒๕๑๒	๙,๒๔๕	๑๕.๑	๑,๖๒๘	๒๕,๘๓๑	๕๙.๗	๑,๙๒๓	๓๕,๐๗๖	๖๕.๘
๒๕๑๓	๙,๐๐๒	๑๕.๖	๑,๗๓๖	๒๕,๙๘๗	๕๗.๑	๒,๑๙๘	๓๕,๙๘๕	๗๒.๗
๒๕๑๔	๑๑,๘๐๘	๒๒.๖	๑,๙๑๙	๒๕,๗๗๖	๖๘.๓	๒,๗๕๗	๓๖,๕๙๐	๙๐.๙
๒๕๑๕	๒๕,๘๐๖	๓๙.๒	๑,๕๒๑	๒๕,๐๕๕	๗๕.๘	๓,๐๒๗	๕๐,๘๖๑	๑๑๕.๐
๒๕๑๖	๒๕,๔๘๗	๕๙.๐	๒,๒๗๕	๒๐,๓๗๖	๗๙.๙	๓,๙๒๓	๕๕,๘๖๓	๑๓๗.๙
๒๕๑๗	๑๗,๒๘๓	๕๕.๙	๓,๒๓๓	๑๑,๙๗๒	๖๒.๗	๕,๒๓๙	๒๙,๒๕๕	๑๑๘.๖
๒๕๑๘	๑๐,๙๗๐	๔๕.๒	๔,๑๑๗	๑๑,๖๕๕	๗๑.๗	๖,๑๕๕	๒๒,๖๒๕	๑๑๖.๙
๒๕๑๙	๑๒,๙๑๐	๕๗.๙	๓,๗๕๑	๑๖,๑๑๕	๙๙.๓	๖,๑๖๐	๒๘,๙๒๕	๑๕๗.๒
๒๕๒๐	๒๕,๕๓๕	๑๐๖.๓	๔,๓๕๙	๑๗,๒๗๕	๑๐๗.๙	๖,๒๕๕	๔๑,๗๐๙	๒๑๕.๒

ที่มา : Department of Customs, Foreign Trade Statistics of Thailand,

1967 - 1977

ตารางที่ ๒๑

เปรียบเทียบระหว่างปริมาณโคและกระบือที่ส่งออกจริงกับ เป้าหมายการส่งออก

หน่วย : ตัว

<u>ปี</u>	<u>เป้าหมายการส่งออก^๑</u>	<u>ปริมาณที่ส่งออกจริง^๒</u>
๒๕๑๕	๓๗,๘๙๐	๕๐,๘๖๑
๒๕๑๖	๔๐,๖๒๐	๔๕,๘๖๓
๒๕๑๗	๔๓,๔๕๐	๒๙,๒๕๕
๒๕๑๘	๔๖,๖๘๐	๒๒,๖๒๔
๒๕๑๙	๕๐,๐๐๐	๒๘,๘๒๔

ที่มา : ^๑แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๑๙)^๒กรมศุลกากร

ตารางที่ ๒๒

ปริมาณ และมูลค่าของโค-กระบือ ส่งออกของประเทศไทย

ปริมาณ: ตัว

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	ฮ่องกง		มาเลเซีย		สิงคโปร์		อื่นๆ		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
๒๕๑๐	๓๐,๘๐๒ (๖๑.๐๓)	๕๕.๘	๔,๒๔๙ (๘.๔๓)	๘.๒	๑๔,๔๑๗ (๓๐.๕๔)	๒๘.๓	๖ (๐.๐๑)	*	๕๐,๔๗๔	๙๓.๒
๒๕๑๑	๑๘,๒๕๖ (๕๘.๘๐)	๓๗.๒	๓,๕๑๘ (๑๒.๕๓)	๘.๖	๘,๕๗๘ (๒๘.๗๒)	๑๕.๖	๑๐๓ (๐.๓๕)	๐.๑	๓๑,๒๕๕	๖๑.๖
๒๕๑๒	๒๐,๐๑๖ (๕๗.๐๖)	๓๕.๓	๕,๐๖๖ (๑๔.๘๔)	๑๑.๒	๙,๘๕๖ (๒๘.๒๑)	๑๘.๐	๙๘ (๐.๒๘)	๐.๓	๓๕,๐๗๖	๖๘.๘
๒๕๑๓	๑๙,๓๘๙ (๕๕.๘๑)	๓๙.๗	๓,๘๒๘ (๑๐.๙๔)	๘.๖	๑๑,๘๑๖ (๓๓.๖๕)	๒๔.๔	-	-	๓๔,๙๘๙	๖๒.๗
๒๕๑๔	๒๑,๓๘๔ (๕๘.๓๓)	๕๗.๓	๒,๗๓๒ (๗.๕๖)	๕.๘	๑๒,๕๕๕ (๓๕.๖๐)	๒๗.๙	๕ (๐.๐๑)	*	๓๖,๕๙๐	๗๐.๙
๒๕๑๕	๒๗,๘๐๗ (๕๘.๙๑)	๗๗.๑	๒,๘๘๔ (๕.๖๗)	๗.๗	๒๐,๐๖๖ (๕๘.๘๑)	๓๐.๙	๕ (๐.๐๑)	*	๕๐,๘๖๑	๑๑๕.๐
๒๕๑๖	๔๔,๙๑๕ (๙๗.๙๓)	๑๓๖.๒	๑๖๙ (๐.๓๖)	๐.๔	๗๒๙ (๑.๙๕)	๑.๙	๘๐ (๐.๑๗)	๐.๑	๔๕,๘๖๓	๑๓๗.๙
๒๕๑๗	๒๕,๖๘๗ (๘๗.๘๐)	๑๐๕.๑	๓,๕๖๕ (๑๒.๑๘)	๑๕.๘	-	-	๕ (๐.๐๒)	*	๒๙,๒๕๕	๑๑๘.๖
๒๕๑๘	๒๒,๕๑๙ (๕๙.๐๘)	๑๑๗.๙	๒๐๕ (๐.๕๐)	๐.๙	-	-	๕ (๐.๐๒)	*	๒๒,๖๒๔	๑๑๖.๘
๒๕๑๙	๒๙,๑๙๕ (๑๐๐)	๑๔๗.๒	-	-	-	-	-	-	๒๙,๑๙๕	๑๔๗.๒
๒๕๒๐	๓๕,๕๐๘ (๘๕.๑๓)	๑๘๘.๗	๖,๒๐๑ (๑๘.๘๗)	๒๕.๕	-	-	-	-	๔๑,๗๐๙	๒๑๕.๒

ที่มา : Department of customs, Foreign Trade Statistics of Thailand, 1967-1977
 * เป็นมูลค่าจำนวนน้อย จนไม่มีความสำคัญทางสถิติตัวเลขในวงเล็บ หมายถึงสัดส่วน (%)
 ที่แต่ละประเทศนำเข้า เทียบกับปริมาณส่งออกทั้งหมด